ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼՍՈՅ համար, տարեկան 70 դրշ. Վեցամսեայ 35 դրշ. Եռամսեայ 20 դրշ. — ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ համար, տարեկան 90 դրշ. Վեցամսեայ 45 դրշ. Եռամսեայ 25 դրշ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 25 ֆր. Վեցամսեայ 13 ֆր.:
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է

ՁԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

ԾԱՂԻԿ
ՕՐԱԳԻՐ

"زاغيك" ارمنيجه يومى وسياسى غزتەدر

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Կալատա, Գուրչունլու խան, թիւ 7
ՍԱԳԱՍԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է հակիրճ գրուած ըլլայ:
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի տրուիր:

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK
Galata, Kourchounlou han, N. 7 Constple.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԵ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 463 | "ԾԱՂԻԿ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ | 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1902 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Տարօրինակ բան. — Անգլիացիք՝ որոնք տիեզերահոչակ հմբաւ մը հանած են իրը անդրդուելի պաղարիւններ, իրենք ալ ունին իրենց ջիղերը, եւ աւելորդ է ըսել, զրգռուող ջիղեր։ Բրիտանական թերթերը ահա կը սկսին տարտունջներ բարձրացնել անոր համար որ, կ'ըսուի թէ Գերմանիոյ կայսրը պօղր զորավարները ունկընդրութեան պիտի ընդունի. տարտունջներ՝ որոնք զժգոհութիւն կը բուրեն եւ ցոյց կու տան թէ անգլիական ժողովուրդին կարծիքը չատ անհանգարտ վիճակի մը մէջ կը գտնուի։ Անկլօ-Սաքսոն լրագրող մը գրելու ճաշակին համար չի գրեր, արուեստը արուեստին համար չի մշակեր երբեք, միտքը ինկած նիւթին վրայ չի շարադրեր իր խմբագրական յօդուածը՝ ընդհակառակ, գրիչը ձեռք առնելէ առաջ ուշադիրօրէն կը քննէ երկրին բազկերակը ու լաւ կ'ուսումնասիրէ բոլոր այն հետեւանքները որոնք կրնան առաջ գալ իր գրելիքէն։

Հակագերման այս ցոյցերը որոնք կ'ըլլան անգլիական մամուլին մէջ, նոր բաներ մը չեն։ Այդ երկու ժողովուրդներուն միջեւ գոյութիւն ունեցող ցեղային ու արիւնային ազգականութիւնները պատճառ մը չեն կրնար կարծէ ապացուցանել թէ, չատ աննշան չահ մը միայն կրնայ ունենալ ատկից։ Բայց զարմանալի է որ, ո՛չ Նելիքնըլ Ըվիու, ո՛չ բոլոր այն անգլիական թերթերը, որոնք կը վիշեն կրակին, ո՛չ ալ բրիտանական այն հանրային կարծիքը որ հակադերման գիրք մը կը բռնէ, այս ամէնէն ո՛չ մէկը չի հարցներ թէ ի՞նչ վնասներ կրնան ծագիլ Անգլիոյ համար, եթէ ամենօրեայ թաքուն մրցումը ճակատաբաց հակառակութեան փոխուի, ու Անգլիա եւ Գերմանիա թշնամիներ հռչակուին իրարու։

Այս է սակայն խնդրին ամէնէն կենսական, ամէնէն էական կէտը։

Անգլիոյ համար աններելի սխալ պիտի ըլլար Գերմանիոյ անանկ գիրք մը տալը, ուր անիկա սոսկալի իր չահերուն, իր պաշտպանութեան միայն մտածելու։ Պէտք չէ մոռնալ որ, Գերմանիա կրնայ Ռուսիոյ եւ Ֆրանսայի ներկայացնել անանկ պայմաններ՝ որոնք չատ աւելի նպաստաւոր ըլլան Անգլիոյ կողմէ ներկայացուած պայմաններէն։ Ու այն ատեն, աշխարհային խղճազուրկութիւնը կրնայ վրդովիլ եւ Անգլիա կը մատնուի աւելի մեծ վտանգներու, քանի որ կերպով մը ամբողջ Եւրոպայի երկիրները իր քաղաքականութեան դէմ դարձած կ'ըլլան։ Այն ատեն իր կղզիացեալ վիճակը կրնայ իր դատապարտութիւնը ըլլալ։

* * *

Բայց, այս աղետալի կացութեան առաջքը առնել դժուար բան մը չէ ներկայիս, որովհետեւ Գերմանիա մեծ չահ ունի Անգլիոյ հետ աղէկ վարուելու, հակառակ առեւտրական քանի մը հակառակութիւններու։ Ասոր մէկ ապացոյցն ալ կրնայ համարուիլ Բէօրլիցի Զայրուսկի այն յայտարարութիւնը թէ, պօղր զորավարներուն Գերմանիոյ կայսր կողմէ ընդունելութիւնը այն ատեն միայն կրնայ տեղի ունենալ, երբ նոյն ինքն Անգլիոյ գեսպանը ուղէ զանոնք ներկայացնել անձամբ, Վիլհէլմ կայսր։ Ասիկա, եթէ ճշմարիտ է ու եթէ իրականութիւն դանէ, Գերմանիոյ կողմէ հաճոյատարութիւն մը պիտի ըլլայ, հանդէպ անգլիական կառավարութեան։ Գերմանիոյ կայսրը ու նախարարները ամէն ջանք կ'ընեն որպէս զի լաւ բարեկամներ ցոյց տան ինքզինքնին Անգլիոյ, եւ ասիկա՝ թերեւս մտքառելու համար այն տպաւորութեան դէմ զոր յառաջ կը բերէ գերմանական մամուլին չատ անգամ Անգլիոյ համար անհաճոյ ընթացքը։

Անգլիացիք կը բռնկէին Պօէրներուն հանդէպ ցոյց տրուած գերմանական համակրութիւններուն համար, բայց նկատի չէին առներ այդ համակրութիւններուն հակազդելու նպատակաւ Վիլհէլմ Կայսեր կողմէ բռնուած ընթացքը։

Անգլիա՝ Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ վրայ ալ յոյս չի կրնար դնել։ որովհետեւ, իրաւ է թէ այդ երկու երկիրներն ալ, ու մանաւորապէս Իտալիա՝ ծովային երկիր մը ըլլալուն համար, բաւական մեծ վնասներու կրնան հանդիպիլ ամէն տեսակէտով, բայց երբեք չեն կրնար մէկ կողմ մնալ, եթէ երբեք Ռուսիա, Ֆրանսա եւ Գերմանիա հականգլիական քաղաքականութեան մը հետեւիլ սկսին։ Իտալացիք անրազդատելի կերպով նախամեծար պիտի համարէին իրենց թշնամի ունենալ Անգլիան, քան թէ ուսերնուն վրայ տեսնել մէկ քանի զինուորական պետութիւններ որոնք իրենց վրայ կը հսկեն։

Ամէն պարագայի մէջ վտանգ մըն է ատ, ու ա՛տ է վտանգը, որուն առաջքը առնել Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ քաղաքական անձնաւորութիւններուն միայն կ'իյնայ։

ՌՈԼԻԴԷԲՈ

ՎԱԳՕՒԱՆ ԹՕՒՈՎ.

ԷՄԻԼ ԶՈԼԱՅԻ
ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ
(Նամակ Բարիզեն)

"ՈՍԿԵԶՕԾ ՆԱԽԱՏԻՆՔ"

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԿՈՉԸ

Ինչպէս կը յիշուի, «Ծաղիկ»ի սեպտ. 24 երեքշաբթիի թուով կոչ մը բրած էինք մեր ընթերցողներուն, հրաւիրելով զանոնք որ իրենց կարծիքը յայտնեն հետեւեալ խնդրին նը-կատմամբ.—

Որոշուած էր ոսկեզօծ տառերով եւ մարմարեայ յատակի վրայ արձանագրութիւն մը դնել Հիւանդանոցին ճակատը, փառաբանելու համար անուն այն ջոջերուն՝ որոնք Հիւանդանոցին վերաշինութեան նպաստած էին։

Մենք, այս տեսակ որոշումը ուղղակի նախատինք մը կը նկատէինք, նետուած այն ժողովուրդին ճակատն՝ որ այսքան տարիէ ի վեր իր լումայով կը պահպանէ Հիւանդանոցին նիւթական գոյութիւնը, եւ որուն առատաձեռնութեան, վեհանձնութեան յուշարար ոչ մէկ բան կայ Հիւանդանոցին մէջ, ո՛չ տախտակ, ո՛չ քար, ո՛չ մարմար, ո՛չ ալ ոսկեզօծ արձանագրութիւն։

Այս պայմաններուն մէջ, պէ՞տք էր զետեղել վերոյիշեալ ջոջերուն անունը անմահացնող մարմարեայ տախտակներն ու ոսկեզօծ արձանագրութիւնները։ Պէ՞տք էր անդամ մըն ալ արհամարհել Հիւանդանոցին իրական նուիրատուն, ժողովուրդը, որ իր սրտէն, իր հոգիէն, գրեթէ իր չունեցածէն կուտայ այդ հաստատութեան համար։ Մինչդեռ միւսները՝ անոնք՝ որոնց անունը պիտի արձանագրուի հաստատութեան ճակատը, իրենց աւելորդէն միայն տուած են։—

Ահա այս առթիւ կոչում բրած էինք մեր ընթերցողներուն, հրաւիրելով որ յայտնեն այդ մասին իրենց կարծիքը։ Հանրային խնդիր մըն էր ներկայացածը, եւ նոյն ինքն հանրութեան կարծիքին է որ կ'ուզէինք արձագանգ ըլլալ։

Այսօր, կը հրատարակենք առաջին պատասխան մը՝ զոր մեզ զրկած է Բանկալթիի առեւտրական վարժարանին տնօրէն Յակոբ Լֆ. Բագրատունի։

Ահաւասիկ այդ պատասխանը.—

* * *

«Ծաղիկ»ի սեպտ. 24ի թիւին մէջ, Անտոնեան «Ոսկեզօծ նախատինք» խորագրին տակ տնպատաճութիւն ցոյց կուտար մեծագումար նուէր տուողներու անունը արձանագրելու մասին, այն հաստատութեանց բակին մէջ, որոնցուն վրայ, որոնց ընծայած են իրենց նուէրը, մինչ անգին, կ'ըսէ զիտողագիրը, համեստ լումաներ ընծայող հասարակութեան անունը չկայ, թէպէտ անոնց փոքր նուիրատուութիւնները միանալով մեծ համեմատութիւն կ'առնեն։ Ցեռոյ կոչ մը կ'ընէր այս մասին գաղափար յայտնելու։

Այս նիւթական աշխարհի մէջ բնականաբար աւելի կարեւորութիւն պիտի տրուէր նիւթը նուիրող նիւթասէրին, քան անոր հետեւիլ բաղձացողին։ Գաղափարապաշտ դարերու մէջ, այս վերջիններն ալ ոչ նուազ յարգ կը վայելէին. լոկ իրենց զղացմանց անկեղծութեան չափով, բայց հիմայ իրերը փոխուած են։ Հանրութեան բարեսիրտ անդամներ իրենց լուման ընծայելով այս կամ այն բարեգործական հաստատութեան, իրենց նիւթական կարողութեան չափով, պարտաճանաչութեան գիտակից գոհունակութիւնը վայելած կ'ըլլան. ասոր համար է որ միշտ կուտան եւ պիտի տան Հիւանդանոցի, որբանոցի, եկեղեցւոյ, դպրոցի պէս բարերար հաստատութեանց։ Ոչ արձանագրութիւն կը սպասեն, ոչ գիր եւ ոչ իսկ խօսուիլ։ Այս կարգի հաստատութեանց անյիշատակ նուիրատուներ՝ իրենց սրտին ու մտքին մէջ համոզում մը չինած են, եւ իրենց հոգւոյն մէջ հաւատք մը, զոր ոչ օք կրնայ եղծանել, կապտել, կամ աւրել, այն է իր լուման ընդունող հաստատութեան գռնէն երբ ներս մտնելու առիթ ունենայ, «մեր» բառը գործածելու իրաւունքը կ'ունենայ ինքնիրեն։ «Մեր հիւանդանոցը, մեր որբանոցը, մեր դպրոցը, եւայլն». հասարակութեան, պայծառ հաւատքն է այս եւ իր նուիրատուութեանց փոխարէն ակէ աւելին չի պահանջեր։ Անփոխարինելի է անոր զգացումը եւ անկէ բղխած համեստ նուէրը. եթէ փոխարինութիւն մը խորհուի անոր տուածին հանդէպ, նախատինք մը պիտի ըլլայ։

Գալով ջոջ նուիրատուներուն, պէտք է նախ ըսեմ թէ 10 ոսկի ուղեցողին տուած մէկ ոսկին, Աստուծոյ առջեւ, եթէ նուազ չէ, հաւասար է, 1 դրուշ միայն նուիրողի տուրքին, երբ սա 10 դրուշի տէր է լոկ, այսինքն երկուքն ալ իրենց ունեցածին մէկ տասներորդ մասը նուիրած կ'ըլլան Աստուածահաճոյ հաստատութեան. օրինակ այրի կնոջ լուման, Աւետարանին մէջ։ Սակայն մարդոց առջեւ աւելորդ է ըսել թէ 1 դրուշը ոսկիին առջեւ ոչինչ է, գոյութիւնն իսկ ցուցադրելու իրաւունք չունի։

Կը փափաքէի որ ջոջ նուիրատուք ալ համեստ նուիրատուաց զգացումներով առաջնորդուէին լոկ, զի «ա՛յն է բարին, ազնիւը եւ Արարչին հաճոյն»։

Գալով անոնց անունին արձանագրութեան խնդրին, յայտնեմ իմ կարծիքս։

Պէտք է որ արձանագրուի իրենց անունը, բայց մէկ պայմանաւ միայն. այսինքն՝ անունին հետ արձանագրուի նաեւ այն գումարը՝ զոր նուիրած են։

Այսպէսով, հաստատութեան մը ո՛եւ է նուէր ըրած մարդիկ՝ իրր հաստատութեան միակ նուիրատուները չեն նկատուիր, եւ հանրային երախտագիտութիւնը՝ երախտաւորներ փնտռած միջոցին մի՛ միայն անոնց անունին առջեւ կանգ չ'առներ, այլ կը փնտռէ նաեւ ուրիշներ։

Այդպէս չէ՞ եղած արդէն Գափամաճեաններու համար՝ որոնց գերեզմանը Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն բակին մէջ կը գտնուի, Եւ որուն վրայ նշանակուած է թէ 500 ական ոսկի նուիրած են։ Տեսնողը կրնայ հասկնալ թէ իրապէս ի՞նչ նուիրած է հանրային երախտագիտութեան արժանի դատուած այդ բարեսէր ամոլը։

ԳԱԿՈՐ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

ԹԱԿԿԱԼԸ ՏԱՂ

(ՏԱՃԱՆԵԼԻ ՎԵՐԵԼՔ ՄԸ)

Գոնիայի ընդարձակ դաշտը ամէն կողմէ շրջապատող լեռները—ձեռք ձեռքի տուած տիտաններ—ամէնէն աւելի արեւմտեան կողմէն մօտեցած են քաղաքին, կամ քաղաքը մօտեցած է անոնց, եթէ կ'ուզէք որ աւելի ճիշդ խօսած ըլլամ։ Հարաւային արեւելեան կողմի լեռները, հեռուն, չատ հեռուն, հազիւ թէ կը նշմարուին հորիզոնին մօտ, մշուշոտ ծիրերով։ Հիւսիսային կողմինները, բաղդատմամբ քիչ մը աւելի մօտ են. պայծառ օրով կարելի է անոնց ձեւերը տեսնել տարտամօրէն։ Իսկ արեւմտեան կողմինները—3էն 5 ժամուան հեռաւորութեամբ—որոշապէս կ'երեւան։ Այս վերջիններուն մէջէն մէկ հատը, իր քիչ մը բացառիկ ձեւին պատճառաւ, մասնաւոր ուշադրութիւն գրաւած է միշտ. լեռան ծաւալը զագաթէն 40-50 մէթր վարը ամփոփուած է, նեղցած է, այնպէս որ անկէ վերի մասը իրանի մը վրայ դրուած գտակի մը քիչ մը նմանող ձեւ մը առած է. կ'ըսեն թէ իր այդ ձեւին կը պարտի «Թակկալը տաղ» անունը, ինչ որ հաւանական կը թուի բան իս, պայմանաւ սակայն որ . . . հնագէտ մը կամ բանասէր մը հակառակը չգտնէ, որովհետեւ այն պարագային ես հոն գործ չունիմ. ինչո՞ւս պէտք. հնագէտներն ու բանասէրները քիչ մը պինտ գլուխ կ'ըլլան։

Անցողակի ըսեմ նաեւ թէ յոյներն ալ Այսս Ֆիլիբոս անունը տուած են այդ լերան, սա պարզ պատճառաւ անշուշտ որ . . . ըստ իրենց, ամէն լեռ սուրբ մը պէտք է ունենայ անպատճառ, աղէկ կամ գէշ, նկատելով անշուշտ որ լերան վրայի սուրբերուն աղօթքներն ու բարեխօսութիւնները դաշտիններէն աւելի շուտ երկինք հասնելու առաւելութիւնը ունին . . . մօտ ըլլալնուն համար։

* * *

Մէկ քանի այդ լեռը պատողներէ լսած ըլլալով թէ ճիշտ գագաթին վրայ ջուր կայ միշտ՝ քանի մը անգամներ մտադրած էի երթալ զայն տեսնել։

Որովհետեւ՝ ուր օգտակարութեան գաղեր էինք՝ աւելի մօտ էր երթեւեկը։ Կէս օրէ մը ետքը երկու ընկերներով ճամբայ ելանք ձիով։

Բլուր մը անցնելէ ետքը տեղ տեղ ծառուտ բոլորակ ձորի մը մէկ եզերքը կը գտնենք ինքզինքնիս—անջուր մեծ աւազան մը՝ որուն դիմացի եզերքն ալ մեր երթալիք բարձր լեռն է. այդ չոր աւազանին մէջէն չենք անցնիր սակայն, որովհետեւ լեռը այդ կողմէն մատչելի չէ. եզերքէն կը դառնանք կ'երթանք, հիւսիսէն, «Թակկալը»ին՝ իր դրացի հակային հետ ձեռք ձեռքի տուած տեղէն վեր ելլելու համար։

Ապառաժներու վրայէն ու ապառաժներու քովէն կը քալենք. ամէն կողմ քար։ Բայց տեղացիները, այս քարուտ երկրին զաւակ, քարի պէս պընդակազմ ու աշխատասէր, այգիներ ու պարտէզներ յաջողած են բուսցնել հոնտեղները, մեծ աշխատութիւնով տեղ տեղ մաքրելով քարերը ու պուտ մը հող ձեռք բերելով։

Ցեռոյ բոյսեր, ծառեր ալ կան՝ ինքնարոյս՝ որոնք ապառաժներու գագէն զուրս կը պոռթկան, տեսակ մը անզուսպ բնաւորութիւններու պէս, որոնք ուր որ ալ գնես, ինչ որ ալ բնես, գլուխնին վեր կ'առնեն, իրենց ինքնութիւնը ցոյց կու տան միշտ։

Տեղ տեղ հազիւ կենդանիի ոտք մը սեղմելու չափ նեղ չաւիղներ բացուած են ժայռերուն վրայ, երկու քարի զանգուածի մէջտեղը. ու հոնտեղէն կ'անցնինք։

Վարի ձորակը՝ որուն եզերքը կը դառնանք՝ միշտ աչքերնուս առջեւն է. հազիւ երբեմն ապառաժ մը կը ծածկէ զայն վայրկեանի մը համար։ Բուսական կեանքը յորդ է հոն, ձորակին մէջ. ծառաստաններ, բանջարանոցներ ու այգիներ իրարու ետեւէ կը ցուցադրուին առջեւնիս, քանի կը դառնանք, քանի կը շարունակենք ճամբանիս՝ որ վերջապէս «Թակկալը»ին ստորոտը կը բերէ մեզ։

Աւ վերելքը կը սկսի. ասկէ անդին ճամբան քմահաճոյքից կապուած է, բաւական է որ վեր ելլես. խեղճ ձիերը կը սկսին մագլցիլ. անկանոն պտոյտներ կ'ընենք միշտ, դէպ ի աջ ու դէպ ի ձախ. վերելքը կը դիւրանայ ատով, թէեւ ճամբան կ'երկարի։ Կեանքի ճամբուն վրայ ալ չկա՞ն միթէ ասանկ ցից դառիվերներ, ասանկ հսկայ արգելքներ, զորս առանց չեղելու անկարելի է գլել անցնիլ. բայց չեղումը—ինչպէս ուրիշ օր մըն ալ ըսած եմ—բուն պայմանն է հասնելուն, կը բաւէ որ գիտակից չեղում մը ըլլայ ան։

Բարի տեղատարափ մը—ո՞վ գիտէ երբ—ողողած է կարծես այս տեղերը. ամէն տեղ, ստորոտէն մինչեւ վեր, մեծ ու պզտիկ քարեր անթիւ, անհամար. ամէն մէկ քայլիդ քանի մը հատին վրայէն պիտի անցնիս. խեղճ ձիերը պիտի նային որ ոտքերնին առնոց վրայ չդնեն, որովհետեւ գետնին վրայ ինկած կեցած են պարզապէս, եւ ամէնէն փոքր հարուածը կրնայ գլորտնել անոնցմէ չատերը։

Քիչ մը ետքը, ալ մեզի այնպէս կուգայ թէ պատ մըն է ելած նիս, ամբողջ զորշ քարերով ծածկուած դեղնորակ, քիչ մը ծուռ պատ մը, որովհետեւ լերան գագաթն ալ չ'երեւար հիմակ. միայն վարի կողմը, անցած տեղերնիս կը տեսնենք, որ ամէն վայրկեան կը հեռանայ մեզմէ, մեր ոտքին տակէն կը փախչի, մեզի կամաց կամաց անդունդի մը եզերքը բերելու ու հոն տակաւ ձգելու համար կարծես։

Շատ անգամ ինծի այնպէս կուգայ թէ քիչ մը աս կողմս կամ ան կողմս նուազ ցից է ելքը ու դէպի հոն կ'ուղղեմ ձիս. հոն հասնելուս սակայն կը նշմարեմ թէ միեւնոյն բանն է։

Ժամուան մը տաժանելի վերելքէ ետքը գէտինը կ'ուղղինայ քիչ մը ոտքերնուս տակ ու ժայռերուն մէջ փորուած երկայն քարայրի մը առջեւ կը հասնինք։ «Թակկալը»ին հակայ իրանէն վեր ելած ենք. հիմա կը մնայ միայն գագաթը՝ ուրկէ մեզ վեր տանելու պաշտօնը ոտքերնուս կը պատկանի ալ։

* * *

Ձիերը քարայրին մէջ տեղաւորելէ ու քիչ մը հանգիստ առնելէ ետքը, կը սկսինք մագլցիլ, չատ անգամ ձեռքերնիս ալ օգնութեան կը տիպուի հանիլ ոտքերնուս Զրհորի ու հնձանի նման կիրբով ու գաճով լցնուած տեղեր՝ որոնք քանի վեր ելլենք կը չատնան՝ կը յայտնեն թէ ժամանակին մարդկային կեանքը եկած է այս բարձունքերուն վրայ շրջան մը բոլորելու։ Քիչ մըն ալ վերը, անդունդներու վրայ ո՛վ գիտէ ի՞նչ ճիգերով ու ի՞նչ տաժանքներով չինուած հաստ պատերու մնացորդներ կը յայտնեն ներկայութիւնը հին բերդի մը՝ որ զինքը կերտող մարդկային ձեռքերու գօսանալէն ու փճանալէն ետքը դարեր ապրած է դեռ, եւ սակայն վերջապէս այսօր, իր ամբողջութիւնը կազմող քարերն ալ հատիկ հատիկ կ'ինկան ժամանակին խաւերուն տակ, հողին մէջ թաղուելու, փճանալու, անհետանալու համար ըստ կարգին . . . : Մարդը ժամանակին հետ պայքար մը ունի հոն, ինք կ'անցնի, կ'ինկայ, կը կորսուի ժամանակին անծայրածիր խաւերուն մէջ, բայց պարտութիւնը չի խոստովանիր այդ անկումով, իր գոյութիւնը վիթխարի կերտուածներու կը փոխանցէ՝ որոնք դարեր ու դարեր կը գլեն կ'անցնին իրմէ ետքը, իրր վկայ իր զորութեան, իր խելքին, իր ճարտարութեան։

—Ասոնք իմ գործերս են. տե՛ս ես ասոնցմով կ'ապրիմ, կը պոռայ կարծես ժամանակին երեսին։

Ան փոյթ չ'ըներ սակայն. իր ընթացքը կը շարունակէ անխռով, իր յաղթանակին համոզուած զօրավարի մը հանգարտութեամբ։ Եւ միշտ ալ յաղթական է պայքարին մէջ. մարդուն կանգնած գոյութեան վկաները, իրմէ չատ տոկուն, իրա՛ւ, վերջապէս սակայն կամաց կամաց կ'ինկան։ Ինչ փոյթ թէ մարդուն օրերուն թիւը անոնց տարիքին մէջ դարերու թիւին կը համապատասխանէ, կ'ինկան վերջապէս։

Ու ժամանակը յամր յամր կ'երթայ միշտ իր ճամբան՝ որ անեզրութիւնն է։

Վերն ենք վերջապէս, էն վերը, գղակին գագաթը. մեզմէ վեր՝ օդը կայ, երկինքը կայ, ալ ուրիշ ոչինչ։

Տեսարանը այնքան չքեղ է որ, առաջին ակնարկով կ'ապշիս, չես կրնար որոշել թէ ո՞ր կողմ պէտք է նայիլ. նայուածքդ կը դառնայ չուրջանակի եւ չգիտես թէ ո՞ւր պէտք է կանգ առնել։

Արեւմտեան կողմը՝ ուր արեւը կը հակի հեռացեալ՝ բլուրներով շրջապատուած լայն ձորակ մը կայ՝ զոր ճերմակ ժապաւէնի պէս ճամբաներ կը կարեն կ'անցնին, զուգահեռական ու ներհակ ուղղութիւններով։ Այդ ձորակէն անդին լեռներ, խաւ խաւ, աստիճան աստիճան, հետզհետէ աւելի բարձր գագաթներով, հորիզոնին քով իրար զրկելով, իրարու խառնուելով կը տարածուին կ'երթան, անընդհատ չղթայով մը, մինչեւ Ատաւրոյ ծովեզերքները — 5-6 օրուան տեղ։— Ամէնի, հակայ, վիթխարի մասն է աս համաչնչատակերին։

Դէպի հիւսիս, լեռնաշղթայ մը կայ. կարծես ուղտերու շարք մը կ'երկարի կ'երթայ՝ որոնց մէկուն քա-

մակին վրայ ալ մենք կեցած ենք։

Հարաւային ու արեւելեան կողմը դաշտը կը տարածուի, լայն ու ընդարձակ, այնքան ընդարձակ որ աչքդ չի կրնար գրկել։

Մեռեալ ծով մը՝ որուն ափերը տեղ տեղ նոյն իսկ այս բարձրութենէն եւ բաւական զօրաւոր դիտակով մը ալ չեն տեսնուիր եւ որոնց հարթ միօրինակութիւնը կը տանի երկինքին խառնել փոշի մշուշի մը տակ։

Ձիւղ մեր առջեւը, լերան ստորոտը գիւղ մը կայ, որուն խրճիթները պզտիկ տղոց զբօսանքի համար շինուած հողակոյտներու կը նմանին եւ որոնց միայն տանիքները կը տեսնենք, իբր թէ Սանթօս-Տիւմօնի մէկ օդապարիկովը վեր ելած ըլլայինք գետնէն։

Անդին քաղաքը կ'երեւայ. տափարակ դաշտին մէջ աղատ տեղ գրուած ըլլալուն իրեն կրկինը ընակչութիւն ունեցող շատ մը քաղաքներէ աւելի լայնորէն նստած է ան—Գոնիան,—ամէն կողմէն կանանչով շրջապատուած, տուներն ալ արգէն այնքան կանանչներու մէջ թաղուած։

Անկէ անդին, մինչեւ 6—7 ժամուան հեռաւորութիւն մը, ալ գիւղերը կ'երեւան հոս հոն ցանցնուած, դաշտին լայն տարածութեանը մէջ ցիր ու ցան, իրարմէ կէս՝ մինչեւ երեք ժամ հեռաւորութիւններով։

Եւ համայնապատկերին այս կողմը ծիծաղկոտ, սիրուն արշիպեղագոսի մը տպաւորութիւնը կ'ընէ մարդուս վրայ։ Ամէհի բան չկայ հոս. աղուոր ու գրեթէ է տեսարանը գէթ հեռուէն։

* * *

Դագաթը՝ ուր կեցած ենք՝ բաւական ընդարձակ է, թէեւ խորդուբորդ. չափելու գործիք մը չունիմ քովս, բայց եթէ Պոլսոյ ընթերցողներս անպատճառ կ'ուզեն որ վեր ի վերոյ չափ մը տամ իրենց, պիտի ըսեմ թէ, Թագիմի պարտէզէն քիչ մը աւելի փոքր է մօտաւորապէս։ Հոս ալ կրածեի հնձաններու հետքեր, գետնին անջատ խորդուբորդութիւնը, աւերակի քարերուն առատութիւնը եւ բերդին մաս մաս կանգուն պատերը ցոյց կուտան թէ ժամանակին ամրապատ դիւղ մը գոյութիւն ունեցած է ճիշդ դագաթին վրայ։ Դէպի արեւելեան ծայրը գետնափոր դամբարանի պէս տեղ մը կայ՝ ուրկէ ներս կը մտնենք հաղիւ թէ մարդ մը սեղմելիք ծակէ մը. բաւական ընդարձակ է մէջը. քանի մը քարէ սանդուխներէ վար անկիւն մը հաւաքուած քիչ մը ջուր կայ։ Առասպելային բաներ կը պատմեն սա ջուրին համար. իբր թէ գետնին տակէն խողովակներով բերուած է եղեր ուրիշ աւելի բարձր լեռնէ մը. ոմանք ալ կ'ըսեն թէ կը բղխի, բայց որոշ չափ մը ունի զոր չ'անցնիր, միայն թէ անոր տեղը դարձեալ կուգայ։ Բանիմաց անձերու կարծիքը սակայն— ուրուն մէջ նետուելէք որ ես ինքզինքս ալ դնեմ քանի որ ես ալ այնպէս համոզուեցայ — պարզապէս անձրեւի ջուր է։

Այս համոզումս սակայն արգելք մը չեղաւ որ մեր գիւղի տանտիրուհին ջերմեռանդօրէն այդ օրհնեալ ջուրէն չիչ մը բերելու խնդիրքը կատարեալ խղճմտութեամբ չկատարեմ։

Ի զուր երկար փնտռտուք մը կ'ընենք պահուելիք բան մը գտնելու համար այդ աւերակներուն մէջ իբր յիշատակ, մնացորդ հետք մը այն մարդկային սերունդէն որ իր շրջանը բոլորած է հոն, այնքան հիանալի բարձրութեան մը վրայ, ոչինչ գրեթէ—այսինքն ես մէկ քանի ծաղիկներ ժողվելով կը պահեմ եւ հայրս մարմարիոնի պզտիկ կտոր մը—որ ամէն տեղ կրնայ գտնուիլ—կը գտնէ։

Վարի քարայրին առջեւ, առանց թէյի five o'clockէ մը եւ քիր վար կ'ինկնենք ու ճամբան ձեռք կ'առնենք, երբ արեւն ալ իր հրաժեշտը կ'առնէ մեզմէ։

ՓԱՇԼԱԿ

[68] ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՇՈԳԵԿԱՌՔԻՆ ՈՍԿԻՐԸ

(ՊՍՏԻԵՐԱԶԱՐԴ ԹԷՐԹՕՆ «ԾԱՂԻԿ»Ի)

Ը.

Միւսիտան չարունակեց.

—Գէթ՝ քիչ մը, Սիւզան, բայց կնոջական այն քաղցր զուարթով որ ներման կը յանդի . . . Արդեօք գոհութիւն մը բրած կ'ըլլամ, սրտէդ՝ պզտիկ, հոգ չէ թէ չա՞տ պզտիկ, մասմըն ալ ես ուզելով . . . Զէ՛ . . . Մինթէ պատասխ չե՞մ, աշխարհի բոլոր զոհողութիւնները յանձն առնելով քեզի արժանի հանդիսանալու։ Երբ տեսնես որ սուտ չեմ խօսիր եւ կը ղղջամ, պիտի ուրախանաս զիս յուսահատեցուցած չըլլալուդ համար։ Զես պատասխաներ, Սիւզան, աչքերդ անդին կը դարձնես։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Մալաթիա գաւառին միւթէսարըֆ անուանուեցաւ Պետական Խորհրդոյ անդամ Հասիպ էֆ.։ Համասի (Սուրիա) Նախ՝ Պիրէճիքի նախորդ Նախ Ապպաս էֆ.։ Կէյվէի (Իզմիտի գաւառ) Նախ՝ Հէյմէթէնի նախկին Նախ Օսման Ըէֆիզ էֆ.։

ԿԱՑՍ. ԴՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Անգլիոյ Էտուըրտ Է. թագաւորին թագադրութեան առթիւ պատրաստուած ոսկի մեծադիր չքադրամներէն Վեհ. Սուլթանին յատուկ հատ մը այս անգամ Պոլսոյ անգլիական դեսպանատունը հասած ըլլալով, մատուցուեցաւ Կայս. Պալատ։ Վեհ. Սուլթանը արտաքին գործոց Նախարարութեան միջոցաւ հրամայեց իր գոհունակութիւնը յայտնել անգլիական դեսպանութեան։

ԿԱՑՍ. ՀԵՌԱԳԻՐ.— Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Դարատաղի Նիքոլա իշխանին Ն. Բարձրապատուութեան ծննդեան տարեդարձին առթիւ։

ԿԱՑՍ. ԻՐԱՏԷ մը հրամայեց որ Մանասթիրի կեդրոնական հիւանդանոցէն վիրաբոյժ մը երթալով Սերպիոյ սահմաններուն վրայ գտնուած գիւղերուն Իսլամ աղքատ տղաքը ձրիապէս թլփատէ։

ՄՈՒԶԱՖՖԷՐ ՓԱՇԱ.—Լիբանանու նորընտիր կառավարիչ Մուզաֆֆէր փաշա այսօր իր պաշտօնատեղին կ'ուղեւորի։ Այս առթիւ երէկ Պէօյիւքտէրէի իր ընակարանին մէջ հրաժեշտի հացկերոյթ մը տուաւ իր բարեկամներուն։

ՊՈԼՍԷՆ ԱԹԷՆԻ գրուեցաւ թէ, կ'ըսէ Իքտամ, Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ կնքուելիք առեւտրական պայմանագրութեան բանակցութիւնները մօտ օրէն կ'աւարտին երկու կողմանց ալ շահերուն համաձայն, եւ պայմանագրութիւնը կը ստորագրուի։

ՅԿԵԱՆՍ ԲԵՐԴԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ.— Կ. Պոլսոյ Վերաքնիչ Ատենի ընդհ. դատախազութիւնը կը ծանուցանէ թէ իբր խռովարար ամբաստանուած Ալիքսան Զիէէքճեան անուն անձը ի բացակայութեան դատուելով, հաստատուեցաւ թէ Ադէքսանդրիա փախած է եւ կարգ մը ուրիշ խռովարարներու հետ միանալով վնասակար հրատարակութիւններ կ'ընէ։ Հետեւաբար պատժական օրինաց 58րդ յօդուածին առաջին մասին տրամադրութեան համաձայն դատապարտուեցաւ ցկեանս բերդարգելութեան։ Ատկէ զատ զրկուած է նաեւ քաղաքային իրաւունքէ եւ իր ստացուածքը պիտի դրաւուին։

ՊԷՐԱԹ դաւառին մէջ տիպար արտ մը պիտի չինուի, երկրագործութեան յառաջադիմութեան օգնելու համար։

«ՀԷՅՊԷԹՆԻՒՄԱ» կայս. յաձնեալը որ Բլազոմէնի մաքրանոցին առջեւ կը գտնուէր, Կայս. Իրատէի մը հաճաձայն Պոլիս պիտի դայ, մաքրուելու։

ԿԱՑՍ. ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԲԺՇԿ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԷՆ վկայական ստացան 58 էֆ.ներ, հարիւրապետի ատիճանով։ Այդ 58 բժիշկներէն 10ը վիրաբոյժ են, 14ը՝ ներքին հիւանդութեանց, 11ը՝ ակնաբոյժ, 4ը՝ մանկաբարձ եւ կանանց հիւանդութիւններու, 5ը՝ մանրէաբան, 5ը՝ մորթի հիւանդութեանց, 7ը՝ ամէն ճիւղի հետեւած են եւ 2ը՝ ականջի հիւանդութեանց։ Ասոնք, ամէնքն ալ, մինչեւ Պայրամ Շիւլիի մանրէաբանական հաստատութիւնը պիտի յաճախեն, յետոյ տարի մըն ալ պիտի յաճախեն Տոքդ. Բիւրը իր նամակին մէջ կը տիշէ թէ լազարիսթները օտար երկիրներու մէջ միայն քարոզչութիւն ընելու արտօնուած են, եւ կը չնչէ սա՛ կէտը թէ աշխարհիկ կղերը պարտի իր մէջէն գտնել իր գործանոցներուն մէջ պաշտօնավարող ուսուցիչները։ Նամակը ուղղուած է 22 առաջնորդներու, որոնց մէջ քանին թեմերուն գործանոցներուն մէջ լազարիսթներ կը պաշտօնավարեն եւ երկու քին թեմերուն մէջ մասիսթներ։ Պ. Քամպլ այս արգիլքը արդէն մտադրուած էր նախորդ նախարարապետ Վալտէք Ռուսոյի կողմէ, որ դեռ նոր գործադրութեան պիտի դնէր զայն, երբ պաշտօնէ քաշուեցաւ։

★ Պրէսթէն կը հեռագրեն հոկտեմբեր 3 թուով թէ՝ Բլուսանդիլի եւ Ֆոլժոլի աղատ դպրոցները քիչ ատենէն պիտի բանան իրենց դուռները՝ աշխարհական ուսուցչութիւնով։ Մոլէլի քաղաքներու երեք դպրոցներու արտօնատէր ընկերութիւնները խոստացած ըլլալով որ այլեւս քրիստոնեայ ազգի մանչերը պարտի իր մէջէն գտնել իր դպրանոցներուն մէջ պաշտօնավարող ուսուցիչները։ Նամակը ուղղուած է 22 առաջնորդներու, որոնց մէջ քանին թեմերուն դպրանոցներուն մէջէն լազարիսթներ կը պաշտօնավարեն եւ երկու քին թեմերուն մէջ մասիսթներ։ Պ. Քամպլ այս արգիլքը արդէն մտադրուած էր նախորդ նախարարապետ Վալտէք Ռուսոյի կողմէ, որ դեռ նոր գործադրութեան պիտի դնէր զայն, երբ պաշտօնէ քաշուեցաւ։

★ Պրէսթէն կը հեռագրեն հոկտեմբեր 3 թուով թէ՝ Բլուսանդիլի եւ Ֆոլժոլի աղատ դպրոցները քիչ ատենէն պիտի բանան իրենց դուռները՝ աշխարհական ուսուցչութիւնով։ Մոլէլի քաղաքներու երեք դպրոցներու արտօնատէր ընկերութիւնները խոստացած ըլլալով որ այլեւս քրիստոնեայ ազգի մանչերը չպիտի ընդունին իրենց հաստատութիւններուն մէջ, մինչեւ պիտական խորհուրդին որոշումը, գաւառապետական հրաման մը արտօնած է վերցնել օգոստ. 11էն ի վեր դրուած կնիքը։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՆՈՐ ԼՈՒՍ ԲԱՂԱՔԱՊԵՏ

Աւանդական սովորութեան մը համեմատ, Ս. Միքայէլի օրը, Լոնտոնի զանազան մարմիններու ներկայացուցիչները հաւաքուեցան Կուիլտոլի մէջ, ընտրելու համար լրտ քաղաքապետ մը՝ Ճոզէֆ Տիմսոպի տեղ, որուն պաշտօնավարութեան պայմանաժամը կը լրանայ յառաջիկայ նոյեմբեր 8ին։ Ինչպէս գրուած էր արդէն Սրբ Մարքուս Սամուէլ ընտրուած է։ Սրբ Մարքուս վերջին ծայր հարուստ մէկն է եւ կը պատկանի խրայէլացի ընտանիքի մը՝ որ չատ ծանօթ է առեւտրական աշխարհին մէջ։

Հակառէկանութիւնը իրաւ է թէ բացարձակապէս անպոյ բան մը չէ Անգլիոյ մէջ։ Բայց այս զգացումը երբեք չէ գտած, անգլիական ամէն դասակարգի մէջ այ առ հասարակ, այն համակրութիւնը՝ որուն կը հանդիպուի մէկ քանի երկիրներու մէջ։ Սրբ Մարքուս Սամուէլի ընտրութիւնը ապացոյց մըն է ասոր։ 1858ին ծնած, Սրբ Մարքուս իր ուսումը առած է Էմմանուէլի եւ Պրիւքսէլի մէջ։ Ցետոյ պտտած է ամբողջ աշխարհը։ Ամէնէն աւելի չատ դտնուած է ասիական մէկ քանի երկիրներու մէջ ինչպէս Սէյլանի, Սիամի, Փիլիպինեներու, Զինատանի, եւ Ճապոնի մէջ, որ ունի նաեւ դրամատուն մը ինքն է որ ճարտնական առաջին փոխառութիւնը կնքած է Լոնտոնի մէջ, 4,500,000 ոսկիի գումարով մը։ Զբաղած է նաեւ ճարտնական թղթապատկան փոխառութիւններով, ինչպէս նաեւ նստած է ատ.ոիի սպասման Մայր Արեւելքի մէջ։ Ինքն է որ առաջին անգամ ըլլալով խորհեցաւ 1891ին մասնաւորապէս չինուած չոգենաւերու միջոցաւ քարիւղ փոխադրել Սուէզի Ջրանցքէն եւ այսօր նաեւ նախագահն է ընկերութեան մը՝ որ քարիւղի փոխադրութեանց համար երեսունը ութը մեծ չոգենաւեր ունի։

Սրբ Մարքուս Սամուէլ սակէ առաջ ալ արդէն վարած է հանրային պաշտօններ, ինչ որ անհրաժեշտ է հանելու համար լրտ-քաղաքապետի դիրքին։ Alderman (քաղաքապետական պաշտօնեայ) եղած է և Shériff (գաւառապետ)։ Մասնակցած է այնչանախառնուրդին՝ որ պաշտօն ունէր բարեսիրական մեր մարդիկու Լոնտոնի Նաւատանդարանի մէջ։ Նախագահը եղած է բարձրաթիւ նաւատերերու սէնտիքաներու, եւ այսօր ալ է նաեւ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ

ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՇՈՒՐՋԸ

Նախարարապետ Պ. Քոմպ, իբր կրօնական գործոց նախարար, նամակ մը ուղղած է ամէն եպիսկոպոսներուն որոնց վարած թեմերուն մէջ դպրանոցներ կը գտնուին։ Այդ նամակով նախարարը կը հրաւիրէ առաջնորդները այլեւս դպրանոցներուն մէջ լազարիսթներուն եւ մասիսթներուն պաշտօն չտալ։ Այս արգիլքը ոչ միայն այն մեծ դպրանոցներուն համար է, ուր կղերականներ կը պատրաստուին միայն, այլ եւ այն բոլոր դպրանոցներուն համար ալ, ուր աշխարհիկ կղերականութեան կողմէ աշխարհական աշակերտներու երկրորդական կրթութիւն մը կը տրուի։ Նախարարը իր նամակին մէջ կը տիշէ թէ լազարիսթները օտար երկիրներու մէջ միայն քարոզչութիւն ընելու արտօնուած են, եւ կը չնչէ սա՛ կէտը թէ աշխարհիկ կղերը պարտի իր մէջէն գտնել իր գործանոցներուն մէջ պաշտօնավարող ուսուցիչները։ Նամակը ուղղուած է 22 առաջնորդներու, որոնց մէջ քանին թեմերուն գործանոցներուն մէջէն լազարիսթներ կը պաշտօնավարեն եւ երկու քին թեմերուն մէջ մասիսթներ։ Պ. Քամպլ այս արգիլքը արդէն մտադրուած էր նախորդ նախարարապետ Վալտէք Ռուսոյի կողմէ, որ դեռ նոր գործադրութեան պիտի դնէր զայն, երբ պաշտօնէ քաշուեցաւ։

★ Պրէսթէն կը հեռագրեն հոկտեմբեր 3 թուով թէ՝ Բլուսանդիլի եւ Ֆոլժոլի աղատ դպրոցները քիչ ատենէն պիտի բանան իրենց դուռները՝ աշխարհական ուսուցչութիւնով։ Մոլէլի քաղաքներու երեք դպրոցներու արտօնատէր ընկերութիւնները խոստացած ըլլալով որ այլեւս քրիստոնեայ ազգի մանչերը չպիտի ընդունին իրենց հաստատութիւններուն մէջ, մինչեւ պիտական խորհուրդին որոշումը, գաւառապետական հրաման մը արտօնած է վերցնել օգոստ. 11էն ի վեր դրուած կնիքը։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՆՈՐ ԼՈՒՍ ԲԱՂԱՔԱՊԵՏԸ

Աւանդական սովորութեան մը համեմատ, Ս. Միքայէլի օրը, Լոնտոնի զանազան մարմիններու ներկայացուցիչները հաւաքուեցան Կուիլտոլի մէջ, ընտրելու համար լրտ քաղաքապետ մը՝ Ճոզէֆ Տիմսոպի տեղ, որուն պաշտօնավարութեան պայմանաժամը կը լրանայ յառաջիկայ նոյեմբեր 8ին։ Ինչպէս գրուած էր արդէն Սրբ Մարքուս Սամուէլ ընտրուած է։ Սրբ Մարքուս վերջին ծայր հարուստ մէկն է եւ կը պատկանի խրայէլացի ընտանիքի մը՝ որ չատ ծանօթ է առեւտրական աշխարհին մէջ։

Հակառէկանութիւնը իրաւ է թէ բացարձակապէս անպոյ բան մը չէ Անգլիոյ մէջ։ Բայց այս զգացումը երբեք չէ գտած, անգլիական ամէն դասակարգի մէջ այ առ հասարակ, այն համակրութիւնը՝ որուն կը հանդիպուի մէկ քանի երկիրներու մէջ։ Սրբ Մարքուս Սամուէլի ընտրութիւնը ապացոյց մըն է ասոր։ 1858ին ծնած, Սրբ Մարքուս իր ուսումը առած է Էմմանուէլի եւ Պրիւքսէլի մէջ։ Ցետոյ պտտած է ամբողջ աշխարհը։ Ամէնէն աւելի չատ դտնուած է ասիական մէկ քանի երկիրներու մէջ ինչպէս Սէյլանի, Սիամի, Փիլիպինեներու, Զինատանի, եւ Ճապոնի մէջ, որ ունի նաեւ դրամատուն մը ինքն է որ ճարտնական առաջին փոխառութիւնը կնքած է Լոնտոնի մէջ, 4,500,000 ոսկիի գումարով մը։ Զբաղած է նաեւ ճարտնական թղթապատկան փոխառութիւններով, ինչպէս նաեւ նստած է ատ.ոիի սպասման Մայր Արեւելքի մէջ։ Ինքն է որ առաջին անգամ ըլլալով խորհեցաւ 1891ին մասնաւորապէս չինուած չոգենաւերու միջոցաւ քարիւղ փոխադրել Սուէզի Ջրանցքէն եւ այսօր նաեւ նախագահն է ընկերութեան մը՝ որ քարիւղի փոխադրութեանց համար երեսունը ութը մեծ չոգենաւեր ունի։

Սրբ Մարքուս Սամուէլ սակէ առաջ ալ արդէն վարած է հանրային պաշտօններ, ինչ որ անհրաժեշտ է հանելու համար լրտ-քաղաքապետի դիրքին։ Alderman (քաղաքապետական պաշտօնեայ) եղած է և Shériff (գաւառապետ)։ Մասնակցած է այնչանախառնուրդին՝ որ պաշտօն ունէր բարեսիրական մեր մարդիկու Լոնտոնի Նաւատանդարանի մէջ։ Նախագահը եղած է բարձրաթիւ նաւատերերու սէնտիքաներու, եւ այսօր ալ է նաեւ

մակին վրայ ալ մենք կեցած ենք։

Հարաւային ու արեւելեան կողմը դաշտը կը տարածուի, լայն ու ընդարձակ, այնքան ընդարձակ որ աչքդ չի կրնար գրկել։

Մեռեալ ծով մը՝ որուն ափերը տեղ տեղ նոյն իսկ այս բարձրութենէն եւ բաւական զօրաւոր դիտակով մը ալ չեն տեսնուիր եւ որոնց հարթ միօրինակութիւնը կը տանի երկինքին խառնել փոշի մշուշի մը տակ։

Ձիւղ մեր առջեւը, լերան ստորոտը գիւղ մը կայ, որուն խրճիթները պզտիկ տղոց զբօսանքի համար շինուած հողակոյտներու կը նմանին եւ որոնց միայն տանիքները կը տեսնենք, իբր թէ Սանթօս-Տիւմօնի մէկ օդապարիկովը վեր ելած ըլլայինք գետնէն։

Անդին քաղաքը կ'երեւայ. տափարակ դաշտին մէջ աղատ տեղ գրուած ըլլալուն իրեն կրկինը ընակչութիւն ունեցող շատ մը քաղաքներէ աւելի լայնորէն նստած է ան—Գոնիան,—ամէն կողմէն կանանչով շրջապատուած, տուներն ալ արգէն այնքան կանանչներու մէջ թաղուած։

Անկէ անդին, մինչեւ 6—7 ժամուան հեռաւորութիւն մը, ալ գիւղերը կ'երեւան հոս հոն ցանցնուած, դաշտին լայն տարածութեանը մէջ ցիր ու ցան, իրարմէ կէս՝ մինչեւ երեք ժամ հեռաւորութիւններով։

Եւ համայնապատկերին այս կողմը ծիծաղկոտ, սիրուն արշիպեղագոսի մը տպաւորութիւնը կ'ընէ մարդուս վրայ։ Ամէհի բան չկայ հոս. աղուոր ու գրեթէ է տեսարանը գէթ հեռուէն։

* * *

Դագաթը՝ ուր կեցած ենք՝ բաւական ընդարձակ է, թէեւ խորդուբորդ. չափելու գործիք մը չունիմ քովս, բայց եթէ Պոլսոյ ընթերցողներս անպատճառ կ'ուզեն որ վեր ի վերոյ չափ մը տամ իրենց, պիտի ըսեմ թէ, Թագիմի պարտէզէն քիչ մը աւելի փոքր է մօտաւորապէս։ Հոս ալ կրածեի հնձաններու հետքեր, գետնին անջատ խորդուբորդութիւնը, աւերակի քարերուն առատութիւնը եւ բերդին մաս մաս կանգուն պատերը ցոյց կուտան թէ ժամանակին ամրապատ դիւղ մը գոյութիւն ունեցած է ճիշդ դագաթին վրայ։ Դէպի արեւելեան ծայրը գետնափոր դամբարանի պէս տեղ մը կայ՝ ուրկէ ներս կը մտնենք հաղիւ թէ մարդ մը սեղմելիք ծակէ մը. բաւական ընդարձակ է մէջը. քանի մը քարէ սանդուխներէ վար անկիւն մը հաւաքուած քիչ մը ջուր կայ։ Առասպելային բաներ կը պատմեն սա ջուրին համար. իբր թէ գետնին տակէն խողովակներով բերուած է եղեր ուրիշ աւելի բարձր լեռնէ մը. ոմանք ալ կ'ըսեն թէ կը բղխի, բայց որոշ չափ մը ունի զոր չ'անցնիր, միայն թէ անոր տեղը դարձեալ կուգայ։ Բանիմաց անձերու կարծիքը սակայն— ուրուն մէջ նետուելէք որ ես ինքզինքս ալ դնեմ քանի որ ես ալ այնպէս համոզուեցայ — պարզապէս անձրեւի ջուր է։

Այս համոզումս սակայն արգելք մը չեղաւ որ մեր գիւղի տանտիրուհին ջերմեռանդօրէն այդ օրհնեալ ջուրէն չիչ մը բերելու խնդիրքը կատարեալ խղճմտութեամբ չկատարեմ։

Ի զուր երկար փնտռտուք մը կ'ընենք պահուելիք բան մը գտնելու համար այդ աւերակներուն մէջ իբր յիշատակ, մնացորդ հետք մը այն մարդկային սերունդէն որ իր շրջանը բոլորած է հոն, այնքան հիանալի բարձրութեան մը վրայ, ոչինչ գրեթէ—այսինքն ես մէկ քանի ծաղիկներ ժողվելով կը պահեմ եւ հայրս մարմարիոնի պզտիկ կտոր մը—որ ամէն տեղ կրնայ գտնուիլ—կը գտնէ։

Վարի քարայրին առջեւ, առանց թէյի five o'clockէ մը եւ քիր վար կ'ինկնենք ու ճամբան ձեռք կ'առնենք, երբ արեւն ալ իր հրաժեշտը կ'առնէ մեզմէ։

ՓԱՇԼԱԿ

[68] ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՇՈԳԵԿԱՌՔԻՆ ՈՍԿԻՐԸ

(ՊՍՏԻԵՐԱԶԱՐԴ ԹԷՐԹՕՆ «ԾԱՂԻԿ»Ի)

Ը.

Միւսիտան չարունակեց.

—Գէթ՝ քիչ մը, Սիւզան, բայց կնոջական այն քաղցր զուարթով որ ներման կը յանդի . . . Արդեօք գոհութիւն մը բրած կ'ըլլամ, սրտէդ՝ պզտիկ, հոգ չէ թէ չա՞տ պզտիկ, մասմըն ալ ես ուզելով . . . Զէ՛ . . . Մինթէ պատասխ չե՞մ, աշխարհի բոլոր զոհողութիւնները յանձն առնելով քեզի արժանի հանդիսանալու։ Երբ տեսնես որ սուտ չեմ խօսիր եւ կը ղղջամ, պիտի ուրախանաս զիս յուսահատեցուցած չըլլալուդ համար։ Զես պատասխաներ, Սիւզան, աչքերդ անդին կը դարձնես։

Գլուխը չարժելով պատասխանեց աղջիկը.

—Հօրս վրայ կը մտածեմ։

Միւսիտան բռունցքը սեղմեց եւ չատ ցած ձայնով ըսաւ ականջին.

—Ուրեմն կ'ուզես որ ատե՞մ քեզ։

Սիւզան եռ ետ զնաց, ա՛նքան բարկութեամբ ըսուած էր ատ խօսքը։

—Կը վախնա՞մ։

Միւսիտան ձեռքերը միացուց եւ ճակտէն վեր բարձրացուց զանոնք.

—Կը վախնայ կոր . . . ինձմէ . . .

Եւ վայրկեանի մը լռութենէ ետքը, յաղթելով իր խռովութեան, չարունակեց.

—Սիւզա՛ն, ամէն պարագայի մէջ, ասկից զուրս չպիտի ելլեմ մինչեւ որ վստահ չըլլամ, մինչեւ որ խօսք չտաս թէ պիտի ներես ինծի, թէ ինաւ պիտի չիսորձես զիս անարդել այսուհետեւ . . . ապա թէ ոչ . . .

—Ապա թէ ո՞չ, ըսաւ աղջիկը, վէս կերպով բարձրացնելով գլուխը։

Միւսիտան լեցուն ատրճանակ մը հանեց զրպանէն։

—Ապա թէ ո՞չ, չատ պարզ է, ուղեղս պիտի պայթեցնեմ հոս, քու առջեւդ, ոտքերուդ տակ։

Սիւզան պիտի պատասխանէր, երբ յանկարծ իրենց եռեւէն թեթեւ աղմուկ մը գլուխին անդին դարձուց, եւ երկուքը մէկ սարսափած սուր աղաղակ մը թողուցին։

Թէոնուառ հո՛ն էր, ներս մտեր ու մտիկ կ'ընէր։

Բան մը խմցա՞ւ արդեօք։

Ա՛ս եղաւ իրենց առաջին մտածումը ու առաջին վախը։

Թէոնուառ բուռն յուզման մը ենթակայ կը թուէր. խոր ժպտութիւն մը տարածուած էր դէմքին վրայ. քանի մը քայլ առաւ դէպ ի Միւսիտան եւ Սիւզան, յետոյ կեցաւ յանկարծ, կարծես մէկէն ի մէկ ուժը կտրած ըլլար հոն։

—Հայրի՛կ, ըսաւ Սիւզան, յառաջ վազելով։

Թէոնուառ նշան ըրաւ աղջկան որ տեղը նստի։

Յետոյ տկար ձայնով մը, մերթ Միւսիտանի, մերթ աղջկան ուղղուելով.

—Հո՛ն, քովի սրահն էի, ըսաւ թոթովելով, ա՛նքան մեծ էր յուզումը. խօսքերուդ քանի մը հատը իմացայ . . . յանցանքը իմս չէ . . . բայց չեմ ցաւիր ատոր համար . . . մէկ քանի բաներ չհասկցայ միայն . . . հարցնեմ ձեզի . . . Շատ լաւ կը պատասխանեն անոնք քանի մը կասկածներու զորս ժամանակէ մը ի վեր ունէի. կը մաղթեմ որ սխալած ըլլամ։

Սիւզան եւ Միւսիտան իրարու երես նայեցան։

Միւսիտան յոյսը ծնունդ կ'առնէր իրենց համար մէկէն ի մէկ։

Թէոնուառ եթէ իմացած իսկ էր, ամէն բան չէր հասկցած. հետեւաբար տակաւին կարելի էր պահել իրմէ բուն խնդիրը։

Ա՜հ, մարդուն ու մանկամարդ աղջիկան այն նայուածքը ինչո՞ւ կ'ըսէր։

Թէոնուառ, ի՞նչ որ ալ ըլլայ, պէտք է որ չդիտնայ Սիւզանի ծննդեան դաղանիքը, կ'ըսէր։

Այդպէս պէտք է, որովհետեւ անօգուտ ու անտանելի վայրագութիւն մըն էր այնքան սարսափելի յայտնութեամբ մը ջախջախել խեղճ մարդուն կեանքին երջանկութիւնը եւ ուրախութիւնը։

Այդպէս պէտք է, առաջքը առնելու համար իրեն եւ Միւսիտանի միջեւ հաւանական կռուի մը՝ որ արիւնալի հետեւանքներու կրնայ յանդիլ։

Այն խոր նայուածքը կ'ըսէր նաեւ. —Թէոնուառ պէտք է որ բան մը չդիտնայ, իր կնոջ դատճառաւ, զոր կը սիրէ եւ կը յարդէ, որմէ բնաւ կասկածած չէ։

Պէտք է աղատել Տիկին տը Թէոնուառը։

Այդպէս, այդ երկու արարածները, Միւսիտան եւ Սիւզան, որոնցմէ մէկը մեղքցուելու արժանի էր եւ միւսը՝ անմեղ, դոն պիտի երթային կնոջ մը համար, որ ճիշդ զոհին կատարուած պատուն, կը նեռուէր Լիւքսաքի բաղնիկներուն մէջ, անոր բրած ոճրին մասին շնորհակալութիւն յայտնելու եւ փոխարինելու համար. կնոջ մը համար՝ որ դրեթէ ճիշդ միեւնոյն ժամուն, ազատած պանդոկի մը ներքանցքներուն մէջ կը փախչակեր, ոստիկանութեան կողմէ իր հանրակին մը ձերբակալուելու վախէն։

Միւսիտան անմիջապէս, առանց կորանցնելու իր պատրաստութիւնը եւ հասկնալով նայուածքին բոլոր ըսածները, պատասխանեց.—

—Ինչ որ իմացար բարեկամս, քու առջեւդ ալ կարելի էր ըսել։ Պատրաստ եմ բացատրելու քեզի ինչ որ չհասկցար։ Եթէ կասկածներ ունէիր, ինչո՞ւ չես ըսեր ինծի։ Թերեւս մատանդութիւններդ փարատի եւ։ Ամէն պարագայի մէջ չպիտի թող տայի անչուշտ որ դէշ մտածումներու երթաս։

(Շարունակելի)

անօրէնը «Alliance Marine, Assurance Company»ին Ա.ակէց զա Բէնդի կոմսութեան մէջ հաշտարար դատաւոր է, եւ Մէյսոթրնի մէջ ունի պատմական բնակատեղի մը, որ «The Mote» կը կոչուի։ Յատկանշական խօսակցութիւն մը տեղի ունեցեր է բնաբուիներէն առաջ։ Ընկերութեան մը անդամը, հարցուցած ըլլալով անոր թէ յանձն կ'առնէ՞ր հաստատել ելմտական նոր ընկերութիւններ, եթէ թաղաքապետարանին գլուխը անցնէր, անկա պատասխանած է.

—Ես երբեք ձեռնարկու եղած չեմ, եւ չպիտի ըլլամ ալ։

ՌՈՒՍԻԱ. ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Ժամանակէ մը ի վեր ռուս եւ ճապոն վաճառականները կը զբաղէին ռուսեւճապոնական ընկերութիւն մը կազմելու հարցովը, որ պիտի նպաստէր երկու երկիրներու վաճառականութեան։ Այս անգամ երկուսանք համաձայնութեամբ Մոսկուայի մէջ հաստատուեր է այդ ընկերութիւնը որ մօտերս Մինքի նահանգին Սլուճեմ քաղաքին մէջ, որ տօնավաճառի վայր մըն է, հակայ գործարան մը պիտի հաստատէ, ուր ճապոնական հում մետաքս պիտի գործուի։ Ակնկալ դատ, այդ ընկերութիւնը ջանք պիտի ընէ որ Ռուսիայէն ճապոն նետուած քարէզի, չաքարի, ցորենի եւ ուրիշ արհեստական արտադրութեանց՝ ինչպէս նաեւ ճապոնէն ալ Ռուսիա ներածուած մետաքսի, թէյի, յախճապակիի եւ ուրիշ արհեստական արտադրութեանց քանակը աւելցնայ։ Մեծ յոյս կայ թէ, եթէ ընկերութիւնը իր առաջադրութեանց համաձայն եղանակով մը վարուի, թէ՛ Ռուսիոյ եւ թէ՛ Ճապոնի վաճառականութիւնը մեծ զարկ մը պիտի ստանայ եւ երկու երկիրներն ալ առեւտրապէս պիտի օգտուին։ Առեւտրական այս յարաբերութիւնը տարակոյս չկայ թէ յառաջիկայի քաղաքական յարաբերութեանց ալ աւելի՛ բարեկամական հանգամանք մը պիտի տայ, բան մը որ Ծայր. Արեւելքի հարցին ալ պիտի նպաստէ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

★ Պէրլինի պաշտօնական թատրոններու ընդհանուր վերատեսուչը, արտաքին գործոց նախարարութեան մէկ նկատողութեան վրայ, արգիլած է Լտմոն Ռոսթանի Էյլլոնին ներկայացումը, ա՛յն ատեն երբ հոկտ. 20ին Սառա Պէրնառ Պէրլին ժամանէ։ Այս արգելքը ձեռք առնուած է, կ'ըսեն, Աւստրիոյ հանդէպ քաղաքավար դիրքի մը մէջ գտնուելու համար, եւ սակայն այս առթիւ տրուած խիստ մեկնութիւններ կ'ըսեն թէ՝ Վիեննայի թատրոններու անօրէնութիւնը ո եւ է ընդդիմութիւն մը չէ ցուցուցած այս մասին, երբ տիկին Սառա Պէռնառի ճամբորդութեան ծրագրէն երեւցաւ թէ՝ հռչակաւոր դերասանուհին Աւստրիոյ մայրաքաղաքն ալ պիտի այցելէ։

★ Ինդիանոպոլսոյի (Ամերիկա) մէջ երեք ամիսէ ի վեր գերեզմանատունները քրքրուելով՝ դիակներ գողցուեր են։ Քաղաքին բժշկական վարժարանին անդամներուն ուսուցիչն ու իր ստորադաս պաշտօնեաները ու եօթը խարշիկներ ձերբակալուած են՝ իբր մեղսակից, որոնցմէ մէկը խոստովանած է թէ ինքը պաշտօնեայ կարգուած էր ուսուցիչին կողմէ դողնալու դիակները։ Ուսուցիչը զանոնք կը գործածէ եղեր իր ուսումնասիրութեանց ատեն։

★ Ճարոնի կառավարութեան եւ օտար դեսպաններու միջեւ վէճ մը ծագած էր ասկէ առաջ, այն իմաստին նկատմամբ թէ՝ ժամանակէ մը ի վեր գործադրութեան դրուած նոր կանոնադրի մը համեմատ, օտարները պարտաւոր են տուրք վճարելու այն վաճառատուներուն համար, որոնք հաստատուած են ամէն տեսակ հարկէ զերծ գետիններու վրայ։ Ճապոնական կառավարութիւնը ազդարարած էր թէ միայն խնդրոյ առարկայ եղող գետիններն են որ զերծ պիտի մնան տուրքէ, մինչդեռ օտար ներկայացուցիչները հակառակը կը պնդէին, այնպէս որ այս խնդրին վերջ մը տալու համար, կառավարութիւնը որոշեց դայն միջազգային իրաւարարական ատեանի մը քննութեան ենթարկել։ Ատենադրութիւնը ստորագրուեցաւ Թոքիոյի մէջ, անցեալ օգոստ. 28ին, արտաքին գործոց նախարարին՝ Պ. Բամուրայի եւ Ճարոնի Ֆրանսական, անգլիական, գերմանական դեսպաններուն կողմէ։ Այդ ատենադրութեան համաձայն, Ճարոնի կառավարութեան կողմէ ընդունուած իրաւարարական ատեանը պիտի բաղկանայ Լահէյի մեծայոյն ատեանին երկու անդամներէն, որոնք երկու ամիս պայմանաժամով, պիտի ընտրուին, մէկը՝ Ճարոնի կողմէ, միւսը՝ Գերմանիոյ, Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ կողմէ։ Երկու անդամները պիտի ընտրեն իրաւարար դատաւոր մը, եւ կամ Շուէյտի թագաւորէն պիտի խնդրուի այդ անուանումը ընել։ Մինչեւ որ դատարանը իր որոշումը տայ, ճապոնական կառավարութիւնը կը ծանուցանէ թէ պիտի չարունակէ պահանջել տուրքերու վճարումը, երաշխաւորելով միւսներն ատեն թէ անոնք որ վճարած են եւ կամ պիտի վճարեն, երբեք վնասի մը չպիտի ենթարկուին։

ՔՐՈՆԻԿ

Նպաստից Ցանձնաժողովը այս առաւօտ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։

Ցանձնաժողովոյ երկու նորընտիր անդամները, կեսարեան Մ.իրան եւ Մանուկեան էֆ.ները ասկէ առաջ հրաժարական մատուցած էին։ Ցանձնաժողովը, նկատելով որ Մանուկեան էֆ. անձնական գործերու համար ստիպուած է ճամբորդութիւն մը ընել մօտ օրէն, բանաւոր նկատեց անոր հրաժարականը եւ ընդունեց, իսկ Կեսարեան էֆ.ի հրաժարականը անընդունելի գտաւ։

Ասկէ առաջ, որոշուած էր յատուկ դիւան մը կազմել Ցանձնաժողովին ու մասնաւորաբար գանձապահ մը ընտրել։ Այդ ընտրութիւնները յետաձգուեցան յառաջիկային, նկատելով որ Ցանձնաժողովը տակաւին վերջնական կազմութիւն մը չունի, եւ թէ այդ տեսակ ընտրութիւն մը՝ ամբողջական նիստի մը մէջ միայն կարելի է ընել։

Կարգ մը գաւառներու մէջ չերամարուծութիւնը տարածելու համար, թթենի հայթայթելու պէտք տեսած էր Ցանձնաժողովը։ Արդէն այս մասին գրուած ալ էր Իզմիրի եւ Պրուսայի առաջնորդներուն՝ հարկ եղած թթենիները ձեռք բերելու համար։ Այս անգամ, յանձնաժողովը, տեղեկանալով թէ Հանր. Պարտուց վարչութիւնը ձրիարար կը հայթայթէ հարկ եղած թթենիի հունտերը՝ չերամարուծութեան տարածման համար, որոշեց հարկ եղած դիմումը ընել միւսով վարչութեան։ Արդէն թթենի տնկելու եղանակը մօտեցած է։

Հանրի օրէնսդիրին մէջ արհեստական ճիւղ մը հաստատելու համար յատկապէս քննիչ մը զրկուած էր Սիսէն։ Այդ քննիչը, Խաչիկեան Աբրահամ էֆ., հարկ եղած քննութիւնը կատարելէ վերջ տեղեկագիր մը մատուցած էր յանձնաժողովին։ Ցանձնաժողովը որոշեց թէ՝ այդ խնդիրը, եւ թէ Կիլիկիոյ միւս օրէնսդիրներուն պատկանող խնդիրները յետաձգել առ այժմ, սպասելով որ Կիլիկիոյ նորընտիր կաթողիկոսը անձամբ զբաղի անոնց կարգադրութեամբ։

Ցանձնաժողովը որոշեց յանձարարել Վանայ կարմրուորի օրէնսդիրին որ իրենց ի ձեռին ունեցած միջոցներով մի՛ միայն 10 անչափահաս օրէրը պատսպարեն, առանց անոնց վրայ նորեր աւելցնելու, առարկելով թէ նպաստից մնտուկը անկարող է ո եւ է վճարում ընելու։

Ասկէ առաջ, Ցանձնաժողովը 10 ոսկի զրկած էր Պէրութի գտնուող դեւազործութեան ուսանողի մը՝ որ հեռատես Աղերդէն հոն գացած էր, եւ նիւթական միջոցներէ զուրկ կը մնար։ Ցիշեալ ուսանողը չնորհակալութեան գիր մը ուղղած է Ցանձնաժողովին, խոստանալով ապագային իր ծննդավայրը, Սղերդ դառնալ, եւ հոն օգտակար ըլլալ իր ազգակիցներուն։

×

Շապին Գարահիսարի առաջնորդ Սատէվեան Սմբատ վարդապետ, առաջարկեր է Պատրիարքարանի՝ որ Անեղէի գիւղին քահանան զրկուի Ափրիկեան Տրիպոլիս, իբր հոգեւոր հովիւ տեղւոյն ազգայիններուն՝ որոնք երկար ատենէ ի վեր զրկուած կը մնան հոգեւոր պաշտօնեայի մը ներկայութենէն։

×

Ուսումն. Խորհուրդը, ճարտասան, հիմայ ալ դիմում ըրեր է Ս. Պատրիարքին, Պալաթու Թաղ. Խորհուրդին ու վարժարանին վերաբերեալ խնդիրներուն կարգադրութեան համար։ Ինչպէս յայտնի է, այդ Թաղ. Խորհուրդը կազմալուծուած ըլլալով, դպրոցը անորոշ վիճակի մը մատնուած է։

×

Պալաթու հրաժարեալ քարոզիչ Վահրիճ վարդապետ Մաքրիգիւղի, Թաթուլ վարդապետ՝ Պալաթու, եւ Շանպաղլեան Յակոբ վարդապետ ալ Պէշիր քաղաքի ու Եէնիգիւղի առժամեայ քարոզիչ կարգուեցան։

×

Ռանկունի ազգայինները 41 անդամոսկի, 8 շիլին եւ 6 բէնս հանգանակեր են Իզմիրի Ս. Լուսաւորչեան հիւանդանոցին յորելեանին առթիւ, ուր զրկեր են Իզմիրի Տիկին Երանուհի պէյ Բարթող ալ 113 ֆրանք նուիրեր է նոյն հիւանդանոցին։

×

Պատրիարքական վերջին շրջաբերականին վրայ, քանի մը ծանօթ անձնաւորութիւններ 10 ոսկի նուիրեր են Գալֆայեան օրբանոցին։

×

Պատրիարքարանէ հեռագրուեցաւ Զարսանճազի առաջնորդ Կորիւն վարդապետի՝ որ Զէյթունցէն Զարսանճազ երթայ։

×

Արմաչու Դպրեվանքին չորս նոր սարկաւագները չնորհակալութեան ուղերձ մը զրկած են Ս. Պատրիարքին, իրենց սարկաւագ ձեռնադրուելուն առթիւ տրուած արտօնութեան համար։

×

Տարէնտէի մեր թղթակցէն.—«Օգոստոս 13ին՝ երեքշաբթի առաւօտ՝ ժամը 1ին Եդեսիա մեկնեցաւ՝ Ուրֆայի առաջնորդ Անանիա վարդապետ Հազարապետեան։ Ճիշդ երկու ամիս մնաց Տարէնտէ, ուր ամէն կիրակի կանոնաւորապէս քարոզեց՝ հոգեւորապէս միխիթարելով ժողովուրդը, որ շատ սիրալիր ընդունելութեամբ պատուեց զինքը՝ միշտ զոհ մնալով Հայր սուրբին անուշ խօսքերէն, որոնք կը դառնային աւետարանական սիրոյ եւ առ Վեհ. Սուլթանն հաւատարմութեան զգացումներու առանցքին շուրջը։ Անանիա վարդապետ ամէն բանէ առաջ վարչական մարդ մըն է, կոկիկ տիպար մը գաւառային առաջնորդի մը, որուն բոլոր բովանդակ հոգածութիւնը կեդրոնացած է իր թեմին ժողովրդեան բարօրութեանը ու անդորրութեանը մէջ։ Բաւական ու սիրալիր յարաբերութիւններ կը մշակէ տեղային բարձրատիճան պաշտօնատարներու հետ, անստգիտ, անթերի անկեղծութեամբ։ Իր մեկնումը շատ փայլուն եղաւ՝ ինչպէս եղած էր իր ժամանումն ալ։ Տեղային ժողովուրդը՝ խուռն բազմութեամբ ողջերթի գնաց Հայր սուրբին՝ մինչեւ քաղաքէն քառորդ ժամ մը հեռու, իսկ համակիրներու խումբ մը՝ մինչեւ Ասլան Թաշ բուսած վայրը, քաղաքէն չորս ժամ հեռու, հետեւեցաւ իրեն ձիերով ու փառաւորապէս առաջնորդեց զինքը դէպ ի Էլպիստան, ուր գիշեր մը մնալէ ետք՝ մեկնած է Մարաշ։ Ս Աստուածածնի վերափոխման կիրակի օրը Պատարագ մատուցած ու հոգեւորապէս միխիթարած է Մարաշի ժողովուրդը, գեղեցիկ եւ յոյժ շահեկան քարոզ մը խօսելով։ Օգոստոս 25ին՝ ողջամբ ժամանած է Եդեսիա՝ ինչպէս հեռագրած էր Հայր սուրբը Տարէնտէ՝ Տ. Դաւոնդ քահանային։ Օգոստոս 27ին ալ կիւրին գացած էր, ուր նաեւ ըստ ժողովրդեան միահամուռ փափաքանաց պատարագած ու քարոզ մը խօսած է։»

ՎԱՆԱՅ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆԸ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

(Մեր բղթակցէն)

ՎԱՆ 10 սեպտ. 902

Կեդրոն. վարժարանի մը հարցը Վանայ մէջ՝ տասնեակ տարիներէ ի վեր միշտ յուզուած է, բայց այլ եւ այլ նիւթական ու անձնական պարագաներու բերմամբ, գործադրութիւնը յետաձգուած է։

Գանի մը տարի առաջ դարման մը խորհուեցաւ միացուելով այդեստանեայց երեք ծխական վարժարանները, Յայնկոյսներու Ս. Մարկոսեան վարժարանը վճարելով, եկեղեցւոյ մնաւուկէն, 550, Նորաշէնի Ս. Յովհաննէսեան՝ 650, իսկ Արարուց Ս. Թարգմանչաց 700 ղրշ. ամսական։ Բայց մեր ծխական վարժարանաց միութիւնը երկու տարուան կարճ կեանք մը միայն ունեցաւ, յիշեալ եկեղեցիներուն Թաղական Խորհրդոց անդամներուն մէջ այլ եւ այլ նկատումներով ծագած անհամաձայնութեանց պատճառաւ։

Բաժանումը ունեցաւ իւր դէպ կողմերը նիւթականէ զատ բարոյականն ալ հարուածելով. եկեղեցւոյ մնաւուկները աւելի դրամական զոհողութեանց տակը մնան, սակայն դժբաղդաբար սպասուած արդիւնքին 1/8 մասը ձեռք չբերուեցաւ, վասն զի կարող, ձեռնհաս ուսուցչի սղին պատճառաւ թաղականութիւններ ստիպուած՝ պաշտօնի կոչեցին այն տեսակ անձեր որոնք իրենց պաշտօնին զիտակցութիւնն, կոչումը չունէին, որով Յայնկոյսներ վնասած կ'ելլար երեք տարուայ մէջ 16,000, Նորաշէն 12,960, Արարք նմանապէս 16,000 ղրշ. աւելին վճարելով սպասուած արդիւնքին նոյն իսկ չնչին մասը մըն ալ չտեսնելով։

Ահա՛ այս անկանոն եւ անյոյս վիճակն էր որ նորէն կեդրոնականի պէտքը շեշտեց, եւ այս անգամ չորս եկեղեցիներու թաղականութիւնները համաձայնութեան գալով, պէտք եղածը ըրին մինչեւ վարժարանին բացուիլը։ Ուրեմն կ'արժէ քանի մը խօսք ընել այս մասին նկատելով որ վերջապէ՛ս կեդրոնական վարժարան, գաղափար ըլլալէ իրականութեան փոխուեցաւ։

* * *

Ինչպէս յայտնի է, չորս եկեղեցիներ պիտի վճարեն տարեկան 7½ օսմ. ոսկի, 20 ոսկի ալ գանձուելիք թոշակ՝ զումարը կ'ըլլայ 50 ոսկի։ Արդ բացորոշ է որ նիւթական տեսակէտով ապահովուած չէ կեդրոնականի գոյութիւնը, եւ երբ կ'ընդունինք թէ նիւթականն է դպրոցի մը գոյութեան ամենաանհրաժեշտ պէտքերէն մէկը՝ ուստի սպասուած արդիւնքը չպիտի կարողանայ տալ կեդրոնականը, զի եկեղեցին, ժողովուրդը այսքան չնչին զումար մը հաղիւ յատկացուցած են վարժարանի մատակարարութեանը։ Այս կէտը չեշտելու իրաւունք ունինք մենք, որովհետեւ հազարներով ոսկիներ, ծախսուած կրթական նպատակներու՝ բոլորովին ի զուր գացած են, ի դերեւ հանելով ժողովրդի ակնկալիքն ու յոյսը, մինչ այս օր երբ այսչափ ակնյայտնի օգտակար հաստատութիւն մը մէջտեղ կ'ելլէ՝ տարեկան 50 ոսկիի պիւտճէ մը միայն կ'ունենայ։ Խնամակալութիւնը իր յոյսը հանգանակութեան վրայ դրած է, տեսնենք թէ ժողովուրդը ի՞նչ պիտի ընէ ինքն ալ իր կողմէ։ Կը մնայ ուրեմն հաստատակամութիւն եւ բարի տրամադրութիւն թէ՛ խնամակալութեան եւ թէ՛ պաշտօնէից քով։

Ուրիշ կէտեր.—Խնամակալութիւնը նպատակակէտ ունենալու է հետզհետէ աւելի ձեռնհաս տարրերով զօրացնել ուսուցչական խումբը, թող մնայուն չըլլան անոնք, բաւական է որ կարող եւ խղճամիտ ըլլան։ Այս բանն է որ պիտի դայ փայլեցնել գործը եւ մենք վստահ կ'ըլլանք այն ատեն որ ժողովուրդը իր ձեռքէն եւ կածը չպիտի խնայէ ալ աւելի կանոնաւոր եւ զարգացած վիճակի մը մէջ դնելու համար կեդրոնականը։ Եւ միթէ նիւթականի չափ ուսուցչի անձնուէր աշխատութիւնը իր տեղը չունի՞։

Միւս կողմէ, վարժարանի մը՝ կարող փորձ եւ դաստիարակութեան ոգիէն հակցող մնայուն տեսուչ մը պէտք է։ Նա մանաւանդ այս կեդրոնականի համար, գործի յարատեւութեան եւ կանոնաւորութեան տեսակէտով։ Վանայ այս կեդրոնը մնայուն եւ որոշ տեսուչ մը չունի, երեք ուսուցիչներ միւնոյն ատեն թէ՛ ուսուցչութեան եւ թէ տեսչութեան պաշտօնը պիտի կատարեն, բան մը որ շատ մը երկպառակութեանց դուռներ բանալ պիտի տայ դաղափարներու, մտածումներու տարբերութեամբ այդ երեք անձանց միջեւ։ Մէկը այսինչ բանը աւելի շահեկան կը տեսնէ վարժարանին համար, միւսը այսինչը, եւ այսպէս ներհակ մտքերը ընականաբար ատելութիւն եւ նողկանք պիտի ծնուցանեն իրարու հանդէպ եւ հուսկ ուրեմն վնասուողը վարժարանը պիտի ըլլայ։

Եւ ինչ կը սպասենք մեր նորակազմ կեդրոնականէն.— Գործնական դաստիարակութիւն եւ ուսումը։ Այս օր մեր տղոց 3/4 մասը բողոքականաց եւ կաթոլիկներու վարժարանաց մէջ է որ կ'ուսանին, ի վնաս տոհմային եւ ընտանեկան կրթութեան, եւ Հայ ծնողք երբեք մեղաւոր չեն իրենց զաւակները հոն ուղարկելնուն համար, զի մինչեւ հիմայ չկար վարժարան մը ուր կարողանային դնել զանոնք քիչ շատ կանոնաւոր կերպով բան մը սորվելու համար—Երամեան վարժարան մը կայ, որ ընականաբար պէտք եղած զոհացումը չպիտի կարողանար տալ ամբողջ Վանայ—, բայց այժմ կեդրոնականը յուսով ենք որ պիտի գայ լրացնել այդ պէտքը, առաջը առնելով օտար դաւանութեանց, որոնց միսիոնարութիւնը ոգի ի բաին կ'աշխատին չինայելով ոչ դրամ եւ ո՛չ ալ անձնուէր աշխատութիւն։

Ամէնէն վերջ կը մնայ մեզ բարեմաղթել որ ազգային կամայականութիւններ եւ քմահաճոյքներ ու կուսակցական աւերիչ ոգին կարող չըլլան իրենց մասը խօթել այս հաստատութեան մէջ, որուն վրայ այնչա՛փ կը զուրգուրանք եւ յորդորել ժողովուրդը որ յանձն առնէ քչիկ մը նեղութիւն, ապահովելու վարժարանի նիւթական գոյութիւնը, որմէ կախուած է ամէն բան։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ԱՐՈՒՍ ՖՐԷՆՏՊԼԷԱՆԻ

Երէկ առաւօտ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ կատարուեցաւ յուզարկաւորութեան հանդէսը Այրի Տիկին Արուս Ֆրէնտպլեանի, նախագահութեամբ Բերայի քարոզիչ Դեր. Տ. Հմայեակ Ս. եպիսկ. Դիմաքսեանի, որուն չուրջը կը գտնուէին երէցեան Տ. Դէորդ, Ապահունի Տ. Եղնիմ Սրբազանները, Գալէմքեարեան Տ. Դնէլ. Յակոբեան Տ. Վահան, Մարգարեան Տ. Տիրայր, Սաչլեան Տ. Եղրաս վարդապետները, բազմաթիւ քահանաներ ու զպիրներ։

Մայրաքաղաքիս վաճառականական, սեղանաւորական, բժշկական, փաստաբանական դասէն ընտրեալ անձնաւորութիւններ փութացած էին ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ տիկինին յուզարկաւորութեան։ Ֆրէնտպլեան եւ Հարէնց ընտանիքները իրենց սգակիր կեցած էին դասին մէջ։

Եկեղեցական արարողութիւններէ վերջ, Երէցեան Սրբազան դամբանականը խօսեցաւ ու կեանքէն վերջ Մահուան անխուսափելիութիւնը բացատրեց։ Մահը, ըսաւ ճշմարիտ հաւատացեալին համար ոչ այլ ինչ է եթէ ոչ սկիզբը ուրիշ կեանքի մը, որ յաւիտենական է։ Ով որ կը հաւատայ, ով որ տառապանքներու մէջ հաճոյք կը զգայ, եւ մահուան մէջ իրրեւ նոր կեանքի մը մէջ մտնելու գաղափարը ունի, ա՛յն պիտի ապրի յաւէա։ Այս հաւատքով, այս բարեմասնութիւններով էր որ ապրեցաւ, յարեց Սրբազանը, Տիկին Արուս Ֆրէնտպլեան, որ աշխարհիս պէս պէս վայելքներուն, հաճոյքներուն մէջ, չմոռցաւ Հաւատքը, բարեպաշտութիւնը, եւ իր բոլոր աշխատութիւնը նուիրեց իր վեց զաւակներուն բարւոք դաստիարակութիւն մը տալու։ Ցիչեց Լեւոն, Երուանդ, Ալիքսան եւ Պօղոս Ֆրէնտպլեան էֆէնտիները, որոնք հրապարակին վրայ ծանօթ են արդէն իրենց ուղղամտութեամբ, եւ որոնց թէ առեւտրական եւ թէ ընկերական շրջանակներու մէջ ունեցած արժանաւոր դիրքը ցոյց կու տայ թէ ողբացեալ մայրերնին ամէն ջանք ի գործ դրած է անոնց դաստիարակութեան համար։

Հուսկ յետոյ միսիթարութիւն հայցելով Ֆրէնտպլեան եւ Հարէնց ընտանեաց այս դառն կորստեան համար, վերջացուց իր դամբանականը, ուրկէ վերջ կազմուեցաւ թափօրը։ Ծաղկեփունջ զրկած էին Տեարք՝ Սարգիս Ֆրէնտպլեան, Շամանճեան խան, Գառնիկ Հարէնց, Երուանդ Ֆրէնտպլեան, Ալիքսան Ֆրէնտպլեան, Մանուէլ Ալալրմճեան, Լեւոն Ֆրէնտպլեան, Պօղոս Ֆրէնտպլեան, Լեւոն Ներսէսեան, Օննիկ Ալալրմճեան, Յովհաննէս Յակոբեան եւ Տիկ. Ասլանկիլ։ Դագաղին ծոպերը բռնած էին Տեարք՝ Ազէքսանդր Փանոսեան, Բարդամեան, Մագուստ Հարէնց, Սահակ Ղազարոսեան. Գառնիկ Յովակիմեան եւ Մարգէն Յակոբեան։ Իսկ կերոնները կը կրէին Տեարք՝ Արայ Արապեան, Արմենակ Ֆրէնտպլեան, Վահրամ Ֆրէնտպլեան, Շամանճեան խան եւայլն։

Մեռելական թափօրը ուղղուեցաւ մինչեւ եկեղեցիին ետեւի դուռը, ուր Հոգւոց մը արտասանուելէ վերջ, ներկաները ցաւակցութիւն յայտնեցին Ֆրէնտպլեան եւ Հարէնց ընտանեաց ներկայացուցիչներուն, ուրկէ վերջ դագաղը մեռելակիր կառքին մէջ զետեղուելով փոխադրուեցաւ Շիշլիի գերեզմանատունը, ամփոփուելու համար Ֆրէնտպլեան ընտանեաց յատուկ դամբարանին մէջ։

Ցակոբեան ընտանիքը իր խորին շնորհակալիքը կը յայտնէ ամէն ազնուոց՝ որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՍՕՖԻԿ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

յուզարկաւորութեանը, եւ իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին այդ տխուր առթիւ։

ՄԻ՛ ԿԱՐԴԱՔ

Ջեւաւոր ու դիմացկուն հովանոցներ եւ հովանոցներու հինցած կերպասները փոխելու համար թէ զուտ մետաքսէ, տոկունութիւնը փորձուած, կերպասներ կը գտնուին, Ղալաթիա, կամուրջին դէմի երկու անկիւնները, հանրածանօթ հովանոցավաճառ Մինրդատ Հայկազնի քով։

Գիները . . . ո՞վ կիտէ. անդամ մը փորձեցէք։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ

ԲԱԲԻՋ, 8 Հոկտ.—Ստորին Ալպեանները երեսփոխան Պ. Տըլօնիլ յայտարարեց թէ, Խորհրդարանին վերաբացման հարցանդուում մը պիտի ուղղէ, Սիամի հետ կնքուած նոր պայմանագրութեան մասին։

ՄԱՏՐԻՏ.—Թագաւորը այսօր ստորագրեց Քորթէսին վերաբացման հրովարտակը։ Վերաբացումը տեղի պիտի ունենայ հոկտ. 20ին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիական մամուլը, ընդհանուր առմամբ, խիստ կերպով կը խօսի Ֆրանսայի եւ Սիամի միջեւ կնքուած պայմանագրութեան մասին։

ՄԱՏՐԻՏ.—Թագաւորը յստակ կերպով փափաք յայտնեց որ սպանիական տորմիղը վերակազմուի։ Տասերկու տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ տասերկու մեծ զրահաւորներ պիտի չմնան։ Ուրիշ սրընթաց յածանաւեր եւ 80 թորբիլահաղածներ ալ պիտի չմնան, այս վերջիններէն տասը ընդհանրայեայ ըլլալու պայմանով։ Նիստերը սկսելուն պէս օրինագիծ մը պիտի ներկայացուի Քորթէսին։

ՎԻԵՆՆԱ.—Աւստրիական խորհրդարանը հոկտեմբեր 16ին նիստի հրաւիրուած է։

ՊԵՐԼԻՆ.—«Նորատուչէ Ակէմայնէ Զայթունկ» կը տեղեկանայ թէ Վիլհէլմ կայսրը մտադիր էր պօէր զօրավարները ունկընդրութեան ընդունիլ, բայց սա՛ պայմանով որ, անոնք ո եւ է հականգլիական շարժում չընեն եւ ունկընդրութիւնը խնդրեն բրիտանական դեսպանին միջոցաւ։ Պօէր զօրավարները նախ հաւանութիւն յայտնած էին այս պայմանին, բայց հիմայ կը մերժեն այդ ունկընդրութիւնը խնդրել, այս մասին, կայսեր կողմէ հրաւէրի մը սպասելով։ Խնդիրը, կ'ըսէ նոյն թերթը, ժիտական որոշման մը յանգած ըլլալով, կարելի է դայն փակուած նկատել։

ԲԻՇԹԱ.—Այսօր վերաբացուեցաւ հունգարական խորհրդարանը։ Նիստը սկսելուն պէս, Պ. Պատապաս՝ անդամ անկախ կուսակցութեան, ահագին աղմուկի մը մէջ քննադատեց այն եղանակը՝ որով առաջ կը տարուի Աւստրիոյ հետ համաձայնութեան բանակցութիւնը. քննադատեց նաեւ արտաքին գործոց նախարար Պ. Կոլոսիովչիի խաղացած դերը։ Ցետոյ հարցուց թէ ինչո՞ւ կառավարութիւնը չմասնակցեցաւ Բօչուրի յորելեանի հանդէսներուն։ Նախարարապետ Պ. Զէլ արդարացուց արտաքին գործոց նախարարը։ Իր արտասանած բանախօսութիւնը չարունակ ընդմիջուեցաւ աղմկալից կերպով մը։

ԲԵՌԼԻՆ.—Ռուսերը այսօր Զինաստանի վերադարձուցին Մանչուրիոյ Լիաօ գետէն անդին գտնուած մասը, Մանչուրիայի նկատմամբ կնքուած ռուսեւչինական պայմանագրութեան համաձայն։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱԲԻՋ, 8. հոկտ.—Պոթա, Տէվէթ եւ Տրլարէյ զօրավարները երեքշաբթի օր Բարիզ պիտի գան, եւ հինգշաբթի Պերլին պիտի երթան։

ԲԱԲԻՋ.—Շանդ-Էլիզէի պալատը չինող ճարտարապետները կը ծանուցանեն թէ այս չէնքին փլուզումը մօտալուտ է, տատր չինութիւնը աւարտելու համար հարկ եղած դրամին չդոյութեան պատճառաւ։

ԱՌԻԹ ՄԸ.—Զմեռնային հագուստներ պատրաստել տալու եղանակն է։ Լաւագոյն գերձակ մը զոր կարելի է յանձնարարել Պ. Էլիատէան է, որ Ղալաթիա, Օսմ. Պանքային դիմաց թիւ 46, իր անգլիական վաճառատան մէջ պատրաստ է ամէն տեսակ ու ամէն ձեւով հագուստներ պատրաստելու։ Պ. Էլիատէս վճարման մասին մեծ դիւրութիւններ կ'ընծայէ իր յաճախորդներուն։ Այսպէս, կարելի է, չինել տրուած զգեստի մը փոխարէն ½ 30ը վճարել կանխիկ եւ մընացեալը ամսական վճարումներով։ Առիթ մըն է աս, որմէ պէտք է օգտուիլ։

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ՍՕՖԻԱ

Գրամագլուխ, Պահեստ եւ երաշխաւորութեան գումար

ՖՐԱՆՔ 7·500·000

Գրամատուն Ընկերութեան ի Թուրքիա

ԳՐԻՖԻԹ ԼԻՕՆԷ

Ընկերութիւնը ջնարկայացուած Գաւառներու մէջ Գործակալներ կը փնտռուին

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Կ՝ ՊՈՒԼԻՍ, Ղալաթիա, ձէտի խան, թիւ 1—2

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳԻՐՔԸ

ԲԱԶՄԱՊԱՏԿԵՐ

Հարպիկ քիրականէն ետքը, ընթերցանութեան եւ վարժութեան համար միակ դասագիրքն է։ Գինը 60 փարայ։

Կեղրոնատեղի *ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ*

Ա. ՏՊԼԷՑ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԹԱԳՈՒՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ

ԳԻՆ 20 ԴՐՇ. Թարգմանեց Ն. ՃԻՎԱՆԵԱՆ ԳԻՆ 20 ԴՐՇ.

Դիմել *ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ*, Կ. Պոլիս, Մեբճան փողոց թիւ 57

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Շատեր կը հարցնեն թէ՝ կարճ միջոցի մէջ Անգլերէն կամ Ֆրանսերէն սորվելու համար ՄԱՅՍԹԵՐՍՋԱՖԹ ՍԻՍԹԷՄը ո՞ւրկէ առնելու է։

Մի միայն ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԷՆ, երբ 30 դրուշ դրկէք, առանց բդբատարի ծախքի ձեռքեռնիդ կը հասնի ապահովագրեալ։

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

գրասենեակը ձրի կը տրուի փափաքողներու

2—30

ԵՌԱՆԿԻԻՆ ՄԱՐՔԱՅՈՎ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ԼԱՍԹԻՔՆԵՐԸ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ԳՆԵՑԷՔ

Իրենց տոկունութեամբ եւ ազնուութեամբ ռուսական լասթիք կաշիներուն գլուխ ընդունելութիւնը գտած եղած է որ չատ մը կեղծ ոզոզներ հրապարակը։ Խանութպաններէ ոմանք ալ օգտուելով յաճախորդներու անգիտութենէն, իրր ռուսական ճշմարիտ լասթիք՝ միւսներն գնով կը կլլեցնեն այս կեղծերը հասարակութեան։ Հետեւաբար ռուսական ճշմարիտ լասթիք գնելու համար պէտք է ուշադրութիւն ընել լասթիքներու տակի եռանկիւն մարքային, որուն մէջ պէտք է գրուած ըլլայ 1860 թուականն եւ ՍԷՆ ԲԵԹԵՐՍԲՈՒՐԳ բառը։ Ռուսական ճշմարիտ լասթիքներուն՝ կեղծերէն ունեցած գլխաւոր տարբերութիւնն եռանկիւն մարքային այս պարունակութիւնն է։ հետեւաբար կը խնդրեմ որ խանութպաններէն այս մարքան պահանջէք։

Օտ. երկիրներու համար միակ ներկայացուցիչ

5—24 *Մ. Ժ. ՄԷՐՃԱՆՕՖ*

ՆՈՐՏՏԱՅՁԷՐ ԼՈՅՏ NORDDEUTSCHER LLOYD

Նիւ Եորքի գիծ, ճեպընթաց

ԲԱՍԷԼ, Պրէմէնէն,	*ուղղակի*	28/11	Հոկտ.
ԼԱՆ, Ճենովայէն եւ Նաբոլիէն,	»	2/15	»
ՊՐԷՄԷՆ, Պրէմէնէն,	»	5/18	»
ԲԱՅԶԷՐ ՎԻԼՀԷԼՄ ՏԷՐ ԿՐՕՍԷ, Պրէմէն-Շէրպուրէ		9/22	»
ԲԱՍԷԼ, Պրէմէնէն Պալթիմոր,		28/11	Հոկտ.
ՍԴՕԼՊԷՐԿ,	» *Բուլպա,*	1/14	»
ԱՒԷՆ,	» *Պրազիլիա,*	5/18	»
ՀԱՆՕՎԷՐ	» *Կարլէսրոն,*	19/1	Նոյմ.

Սեյլանի եւ Աւստրալիոյ գիծ

ՊԱՐՊԱՐՕՍԱ, *Համպուրկէն գալով Ճենովայէ եւ Նաբոլիէ պիտի մեկնի 15/28 Հոկտ.ին, եւ պիտի երթայ Բոլոմպո, Ֆրէմանթլ, Ատելաիտ, Մէլպուրն եւ Սիտնէյ, հաղորդակցելով Պրիսպանի, Օքլէնտի, Բակո-Բակոյի, Հոնոլուլուի, Սան-Ֆրանչիսքոյի եւ Վանքուվէրի հետ։*

Սեյլանի, Չինուս եւ Ճաբոնի գիծ

ԲԻԱՕ-ՉԷՆՈՒ, *Պրէմէնէն գալով Ճենովայէ եւ Նաբոլիէ պիտի մեկնի 2/15 Հոկտ.ին, եւ պիտի երթայ Բոլոմպո, Բէնանկ, Սինկաբուր, Հոնկ-Քոնկ, Շանկայ, Նակազաքի, Հիոկո, Բօպ եւ Եօքօհամա։*

Աւելի տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Գործակալներուն

Կ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ ԵՒ Ժ. ՏԷԲՈՒԱՆ

Կալաթա, Գալաթեոյ ճեմի խան, Նº 21

Ծան.—Գործակալներն յանձնառու կ'ըլլան ապրանքներն ուղղակի Կ. Պոլսէն փոխադրել մինչեւ Նաւահանգիստներէն մին։

ՄԻՇԷԼ ԹԻՖԼԻԶԵԱՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, թիւ 91

Այս վաճառատան մէջ, որ քիչ ատենուան մը միջոցին կրցաւ առաջնակարգ դիրք մը գրաւել մեր հրապարակին վրայ, թէ՝ իր ծախած ապրանքներուն դեղեցկութեան ու տոկունութեան, եւ թէ՝ գիներու անհամեմատ աժնութեան պատճառաւ, կը ծախսուին ամէն տեսակ վիրաբուժական եւ ակնաբուժական գործիքներ։

ԳԻՆԵՐԸ ՇԱՏ ԶԱՓԱՒՈՐ

Մեծաթանակ եւ փոքրաթանակ վաճառում

ԱՆԱՐԱՏ

ԹԱՇ-ՏԷԼԷԻՆԻ ԶՈՒՐ

ՀԱՄԵՂ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՐԱՐ

ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԱԾ ՝ ՈԼՈՐ ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ ԱՆԽՏԻՐ

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

ԵՐԿՈՒ ՏԵՍԱԿ ՊԶՏԻԿ ՇԻՇԵՐՈՒ ԵՒ ՃԵՐՄԱԿ ՀԱՁԱՐՆՈՅՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Մասնաւոր կնիքներով եւ էթիքէթներով զոցուած

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂՄԵԷՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է

Ղալաթիա, Եէր Ալթը Ճամիի կողմը, Խրիսովէրկի խանին տակ, թիւ 5

ՕՀԱՆ ԲՈՒԼԱՓԵԱՆ Էֆ.Ի ԽԱՆՈՒԹԸ

ԲԻԷՌ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Բեռա Բուռմէի Բասաժ

Մեծ մթերանոց հեծելանիւներու եւ յարակից ամէն տեսակ հեծելանիւի կազմածներու, լայտերներու, օղամուխ գործիներու, եւլն. եւլն. եւլն.

ՊՈՍՖՈՐ ՀԵԾԵԼԱՆԻՒՆԵՐ

մասնաւորաբար արեւելքի համար պատրաստուած

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑ

Հեծելանիւներու շինութեան եւ նորոգութեան համար

ՄԻՍԱՔ ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՏԻ ԹՈՒԴԹԵՐՈՒ

Ղալաթիա, ճիւղ Թիւնէլի դիմաց, թիւ 25.

Վաճառատանս մէջ միշտ պատրաստ կը գտնուի՝ պատի թուղթերու ճոխ եւ ճաշակաւոր մթերք մը ինչպէս նաեւ ոսկեզօծ եւ զարդարուն ԲՕՐՆԻՇՆԵՐ եւ ամէն տեսակ ՍԹՕՐՆԵՐ եւաչն։

ԳԻՆ ԶԱՓԱՒՈՐ

ՀԱՐՏԱՐԱՊԵՏ

ՍԱՐԳԻՍ ԹԱՇՃԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ, ԿԱՅՍ. ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷՆ

Կը ստանձնէ շինութիւններ իրենց կամ ալերերու հաշուին

Կը կատարէ ճարտարապետական ամէն տեսակ աշխատութիւններ

Գաւառներէ կ'ընդունի յանձնարարութիւններ

Պատրաստութիւն շինութեանց յատակագիծներու

Ի հարկին այցելութեամբ կը կատարէ գաւառներու մէջ եղած գործեր

ՍԿԶԲՈՒՆՔ

Ճշդապահութիւն եւ դիւրամատչելի պայմաններ

Կալաթա, Մանմուտիի ճատահի, թիւ 42

ՏՈՒԹԵՐ Կ. ԳԱԼԵՐԻԵԱՆ

ԵՏՄՈՆԴԵՍ

Բերա, Գալաթասարայ, Ռուսական դեսպանատան դիմաց, թիւ 202

Գ. Գ. Ք. Շրջ. գրքերը առաջարկեցեք Գալերիի մասնաւոր գրասենեակին։ Գրքերի գրանցումը ամսական 11½, Ք. Գ. Ք. գրքերը 11½։ Կրնաք գրքեր ժամադրեալ քնալու։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶԱՏՈՒՆ Ֆ. ԳՈՎՂԷՖ

360, Բերա, Մեծ-Փողոց, 360

Սենք ամբոյան եկեղեցոյ ճիւռ դէմ առ դեմ

Ամէն կատարելագործեալ եւ նորագոյն գրամեքենաներ կը պատրաստուին

Ամէն տեսակ եւ ամէն մեծութեամբ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՆԵՐ

Արտաքոյ սովորական

Բլաթինօիդի եւ մեծացում (ալիրանոյլոգրաֆիա) իւղանկար եւ ջրանկար

Փափաքողաց քնակարանները մէջ ալ պատրաստ կը հանուին։

ԱՆԱՐԱՏ ՍԱԼՈՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՇՈՒԿԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 136.

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 54.

Ղալաթիա, Փօրթուլար ճամբուն, թիւ 101.

Հարմանիքներու եւ երիկոյթներու համար գեղեցիկ ոգաներ, ինչպէս նաեւ կանանաւոր ոգաներու մասնաւորապէս։

Փ. Ա. ԳԱԱՊԵՏԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՈՐԷԻՑ ԵՒ ՆԵՐԿԵՐՈՒՆ

Գոլիա, Մարքուանգրար, Զարշամբա խան թիւ 24

Մեծ մթերք ճերմակ եւ գեղեցիկ

Թարմութիւն եւ գաղութիւն երաշխաւորեալ

Զարմանալի գներ

Գաւառներէ յանձնարարութիւններ կրնան անոր եւ

Կը կատարուին ճշդապահութեամբ։

MATTONI

GIESSHÜBLER

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԶՈՒՐ

ՄԻԱԿ ԱՌՈՂՋԱՐԱՐՆԵՐՆ ԱՌԱՆՑ ՄԻՋՆՈՐԴԱՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հանքի, խմելարանի եւ մթերանոցի գործիներու, սառցարանի եւ մթերանոցի պահարանի համար

Կը վաճառուին ամէն տեղ

Մատ նշանակագրեալներու, գեղեցիկ եւ հաստատուն գրքերու համար դիմեցէք։

Heinrich Mattoni, Carlsbad et Vienne

Արտօնատէր Ա. ՍԱՐԱՆԵԱՆ

Տպագրութիւն Սուլթանեան Տպարան։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Յօդ. ԺԱ.—*Մարդահամարի տուսմարներուն մէջ արձանագրուած իսլամ ու ոչ-իսլամ իւրաքանչիւր անհատ իրաւունք ունի աղերսագրով մը պահանջել տարիքի ու արձանագրութեան սրբագրութիւնը, հարկեցուցիչ պատճառներ մէջ բերելով։ Միայն թէ նահանգներու իսարէի ժողովներուն մէջ իրենց ցոյց տալիք վկաներու վկայութեան եւ կատարուելիք քննութեանց արդիւնքին վրայ իրենց այդ պահանջումը ընդունելի կ'ըլլայ։ Այդ պարագային տարիքի ու արձանագրութեան սրբագրութիւնը կարելի է։ Կ. Պոլսոյ մէջ ալ, այդ սրբագրութեան գործողութիւնը կատարելու համար դիմում ընողները պէտք է իրենց բնակած թաղէն իլմուխապէր մը ցոյց տան։ Նաեւ գաւառացիներուն համար ալ անոնց ծննդավայրէն վաւերագիր մը բերել կը տրուի։ Միանգամայն վկաներ կը ներկայացնեն։ Բաղաքապետութեան Խորհուրդը այդ վկաներուն յայտարարութիւնը կը քննէ եւ Պետական Խորհուրդն ալ այդ մասին վերջնական որոշում մը կուտայ։ Ատոր վրայ միայն տարիքի ու արձանագրութեան սրբագրութիւնը կարելի կ'ըլլայ։ Միայն թէ հանգամանքները ու արհեստները միշտ փոփոխութեան ենթակայ ըլլալով, ատոնց համար հարկ չկայ նոյն ժողովին դիմել։ Իրենց հանդամանքը փոխող պաշտօնեաները՝ իրենց պատկանած պաշտօնարանին նախարարին կամ նախագահին եւ կամ տնօրէնին կողմէ իլմուխապէր մը կը բերեն եւ արձանագրութիւնները կը սրբագրուին։ Արհեստին փոխողները՝ արհեստապետին, կրօնական ուսանողները՝ իրենց ուսուցիչներէն, ուսանողներու քարտուղարին կողմէ վաւերացած, եւ աէրվիշներն ալ իրենց պետին կողմէ տրուած իլմուխապէրով մը որ վաւերացած ըլլայ շէյխերու ժողովին կողմէ, դիմում կ'ընեն եւ արձանագրութեան սրբագրութիւնները կը կատարուին։*

Յօդ. ԺԲ.—*Մարդահամարի դէպքերու յատուկ տպագրեալ թուղթերէն զատ, դիւղերու եւ թաղերու կողմէ մարդահամարի ամէն տեսակ գործողութեանց համար գործի տէրերուն պարզ թուղթի վրայ տրուած իլմուխապէրներուն համար իմամները, մուխթարները եւ ոչ-իսլամ հասարակութեանց դիւղի ու թաղի քահանաները կամ խախամները ու մուխթարները միայն երեք դրուշ պիտի առնեն իրրեւ վարձք։ Այդ կարգի իլմուխապէրներուն վրայ մէկ դրուշնոց դրոշմաթուղթ մը պիտի փակցուի։ Փոխարժէքը տէրերուն կողմէ հատուցուելով։*

Յօդ. ԺԳ.—*Ծնունդներու, ամուսնութեան եւ բնակավայրի փոփոխութեան յատուկ իլմուխապէր մը երբ կորսուի, անոր օրինական վարձքը կ'առնուի կորսնցնողէն։ Մահուան ու ամուսնաթողութեան իլմուխապէրները կորսնցնողներէն ալ տասնական վարա կ'առնուի՝ իրրեւ տպագրութեան ծախք։*

Յօդ. ԺԴ.—*Մարդահամարի Ընդհ. Վարչութիւնը Ներքին Գործոց Նախարարութեան իրաւասութեան տակ ըլլալով, պիտի ունենայ Ընդհ. Տնօրէն մը եւ օգնական մը, եւ ի հարկին օգնականներու թիւը պիտի աւելնայ։ Մարդահամարի ընդհանուր դիւաններն ալ այդ Վարչութեան կապուած պիտի ըլլան։*

Յօդ. ԺԵ.—*Գաւառներու եւ գաւառակներու մէջ մարդահամարի մէկ մէկ Տեսուչ եւ իրենց իրաւասութեան տակ ալ մէկ մէկ քարտուղար, նահանգներու կեդրոններուն եւ ուրոյն կերպով կառավարուած Միւթէսարրիֆութեանց կեդրոններուն մէջ մարդահամարի մէկ մէկ վարատեսուչ (Նազիր) եւ իրենց իրաւասութեան տակ երկերկու Ա. եւ Բ. քարտուղարներ պիտի գտնուին, որոնք կառավարութեան կողմէ պիտի անուանուին եւ ի պահանջել հարկին, քարտուղարներուն թիւը պիտի աւելցուի։*

Յօդ. ԺԶ.—*Անոնք որ գաւառի մը (Լիվա) մարդահամարի տեսուչ պիտի ըլլան, նախորդ յոդուածին մէջ յիշուած յատկութիւններն ունենալով հանդերձ, կա՛մ Իսաթիլ վարժարաններէն վկայական ունենալ, եւ կամ Տէրութեան կողմէ երկու տարիի չափ գործածուած ըլլալ այնպիսի պաշտօններու մէջ որք հանգստեան թոշակի իրաւունք կուտան, եւ կամ ի ձեռին վկայական ունենալ հատատող թէ երեք տարիի չափ, իրրեւ միւլազիմ, մարդահամարի պաշտօնարաններէն մին կանոնաւորապէս յաճախելով, մարդահամարի գործողութեանց մասին հմտութիւն ստացած են, երրորդ՝ 21 տարեկանէն վար եւ 50էն վեր չըլլալ։ Չորրորդ՝ ո եւ է յանցանքով կամ ոճրով դատապարտուած չըլլալ, հինգերորդ՝ թուրքերէն բացատրելու չափ գրականութեան գիտակ, ըստ կարի գեղագիր եւ թուարանական չորս գործողութեանց հմուտ ըլլալն հաստատել, գաւառական Իսարէի ժողովին առջեւ քննութիւն տալով։*

Յօդ. ԺԷ.—*Անոնք որ գաւառի մը (Լիվա) մարդահամարի տեսուչ պիտի ըլլան, նախորդ յոդուածին մէջ յիշուած յատկութիւններն ունենալով հանդերձ, կա՛մ Իսաթիլ վարժարաններէն վկայական չունենալ եւ կա՛մ երեք տարիի չափ գաւառակի մը մէջ մարդահամարի պաշտօնեայ եւ կա՛մ, պաշտօնական թուղթերով հաստատել թէ, 5 տարիի չափ բարձր կերպով ծառայած են պետական այնպիսի պաշտօններու մէջ որք հանգստեան թոշակի իրաւունք կուտան եւ թուաբանութեան գրականութեան եւ մարդահամարի գործողութեանց մասին իրենց հմտութիւնը քննութեամբ հաստատել գաւառին Իսարէի ժողովին առջեւ։*

(Շարունակելի)

ՆՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԶԱՓԻ ՎՐԱՑ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

ԳԵՂԵՑԻԿ ՊԱՐՏԷԶՊԱՆՈՒՀԻՆ

23, Գալաթա, Գարաքէոյ, Ճիւղի բրամուէի կայարանին դէմ, 23

Սոյն հաստատութեան մէջ կը գտնուին ամէնաբնութիւր կերպասներ։ Ինչուած ձեւաւոր պատրաստ հագուստներ, ամէնքն ալ խիստ էժանագին գիներով, որովհետեւ տէրը, Պ. Լուիզոն ըլլալ, 24 տարիէ ի վեր չատ ծախելու սկզբունքը իրագործած է։ Կը գտնուին նաեւ մանչ եւ աղջիկ տղոց համար ամէն տեսակ զլխարկներ։